

Grad Mali Lošinj
TZ Grada Mali Lošinj

institutzaturizam

PROGRAM RAZVOJA ODRŽIVOG TURIZMA GRADA MALI LOŠINJ

Mali Lošinj - Zagreb, ožujak 2013.

Projekt:	Akcijski plan održivog razvoja turizma grada Mali Lošinj
Naručitelj:	Grad Mali Lošinj Mali Lošinj, Riva lošinjskih kapetana 7 Turistička zajednica grada Mali Lošinj Mali Lošinj, Riva lošinjskih kapetana 29
Izvršitelj:	Institut za turizam, 10000 Zagreb, Vrhovec 5
Faza projekta:	Konačni izvještaj
Dokument:	Program razvoja održivog turizma Grada Mali Lošinj
Ravnatelj Instituta za turizam:	Dr. sc. Sanda Čorak
Mjesto i datum:	Mali Lošinj - Zagreb, ožujak 2013. godine

SADRŽAJ

Sadržaj	3
Polazišta.....	4
Projekti razvoja održivog turizma grada Mali Lošinj	6
Projekti zaštite prirodnih resursa: Zaštita prostora i bioraznolikosti	7
Projekti zaštite prirodnih resursa: Upravljanje otpadom, energijom i vodom.....	15
Projekti zaštite prirodnih resursa: Upravljanje prometom	19
Projekti zaštite prirodnih resursa: Upravljanje bukom i rasvjetom.....	21
Projekti zaštite socio-kulturnih resursa: Zaštita kulturnog identiteta.....	22
Projekti zaštite socio-kulturnih resursa: Obrazovanje i odgoj.....	24
Projekti zaštite socio-kulturnih resursa: Zaštita jednakosti	26
Projekti gospodarske održivosti: Integritanost lokalnog gospodarstva i turizma	27
Projekti gospodarske održivosti: Upravljanje razvojem turizma.....	29
Projekti gospodarske održivosti: Praćenje stavova o turizmu.....	36
Terminski plan realizacije projekata razvoja održivog turizma grada Mali Lošinj.....	37
PRILOG I: Istraživanje stavova lokalnog stanovništva o turizmu.....	41
PRILOG II: Pregled stanja destinacije iz aspekta održivog razvoja	46

POLAZIŠTA

Koncept održivog razvoja danas je zasigurno dominantna ideja vodilja u promišljanju razvoja društva. Iniciran krajem 1980.-tih tzv. Brundtlandovom definicijom '... održivi razvoj je razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnje generacije ne ugrožavajući pritom budućnost sljedećih generacija ...'¹, koncept je tijekom vremena, u pokušajima jasnijeg definiranja razvojnih ograničenja, nadograđen pojmom 'nosivog kapaciteta' što je dovelo do definicije '... održivi razvoj znači poboljšanje kvalitete života unutar kapaciteta postojećih sustava ...'².

Koncept održivog razvoja pojavljuje se danas i kao odrednica poželjnog turističkog razvoja, a kojem se priklanja cijeli niz međunarodnih institucija iz javnog, NGO i privatnog sektora.³ U skladu s definicijama UNWTO-a, održivi turizam podrazumijeva postizanje prikladne ravnoteže između okolišnih, društvenih i gospodarskih aspekata turističkog razvoja, odnosno paralelno očuvanje prirodne baštine i bioraznolikosti, očuvanje materijalnog i kulturnog naslijeđa te odgovorno korištenje resursa radi ostvarivanja profita na dobrobit svih dionika.⁴

Valorizirajući izuzetnu ljepotu i očuvanost svog prirodnog okoliša i kulturnog naslijeđa te dosegnutu razinu turističkog razvoja, Grad Mali Lošinj u nizu do sada izrađivanih razvojnih dokumenata, bilo na lokalnoj ili na županijskoj razini, strateški se određuje prema održivom razvoju i, specifično, prema održivom turizmu.⁵ Polazeći, nadalje, od identitetskih obilježja otočja te od potreba i očekivanja ekološki i kulturološki osviještenog 'novog turista', Turistička zajednica Grada Mali Lošinj, u proteklih nekoliko godina, sustavno gradi destinacijski brend 'Lošinj – Otok vitalnosti'⁶ koji izravno počiva na ideji održivosti. Naime, brend pričom o 'vitalnosti' Lošinj gradi tržišni identitet ili sliku destinacije koja posjetiteljima doslovno obećava 'životnu energiju i dobar osjećaj', a koji jedino mogu proizaći iz očuvanog i zdravog (tj. vitalnog) okoliša, očuvane i dinamične (tj. vitalne) kulturne scene i ukupno kvalitetne i konkurentne (tj. vitalne) turističke ponude.

To je kontekst u kojem su, krećući od strateških usmjerenja prema operativnom djelovanju, Grad Mali Lošinj i Turistička zajednica Grada Mali Lošinj povjerili Institutu za turizam izradu *Programa razvoja održivog turizma Grada Mali Lošinj*.

Program razvoja održivog turizma Grada Mali Lošinj, koji se predlaže u nastavku ovog dokumenta, slijedi metodologiju UNWTO-a za održivi razvoj turističkih destinacija te je baziran na reprezentativnom istraživanju 'Stavovi lokalnog stanovništva o turizmu' kao i na pregledu stanja destinacije prema indikatorima UNWTO-a u kojem je, kroz strukturirane intervjue, sudjelovalo oko 40 predstavnika različitih interesnih skupina u Gradu (Prilozi 1 i 2). *Program* sadrži 30 stožernih projekata grupiranih u: (a) projekte zaštite prirodnih resursa (15 projekata); (b) projekte zaštite socio-kulturnih resursa (5 projekata) i (c) projekte gospodarske održivosti (10 projekata).

Ovim se *Programom* tek postavlja okvir za sustavno djelovanje na razvoju održivog turizma u Gradu Mali Lošinj. Razvoj će podrazumijevati kontinuiran proces građenja konsenzusa svih nužno uključenih dionika, stalan monitoring utjecaja i uvođenja korektivnih mjera te predano i snažno političko vodstvo.

¹ World Commission on Environment and Development – WCED (1987), *Our Common Future*, Oxford

² IUCN, UNEP i WWF (1991), *Caring for the Earth: A Strategy for Sustainable Living*, Gland: IUCN

³ Npr. (1) United Nations Tourism Organization (UNWTO), (2) United Nations Environmental Programme (UNEP); (3) Global Partnership for Sustainable Tourism; (4) Green Globe;

⁴ United Nations World Tourism Organization – UNWTO (2004), *Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations: A Guidebook*, Madrid.

⁵ (1) PGŽ – Županijski zavod za prostorno planiranje (2005), *Program održivog razvitka otočke skupine 3*, Rijeka; (2) THR (2003), *Master Plan razvoja turizma za cluster Mali Lošinj 2002.-2010.*, Barcelona; (3) Sveučilište u Rijeci (2005), *Glavni plan razvoja turizma PGŽ*, Rijeka.

⁶ www.tz-malilosinj.hr

PROJEKTI RAZVOJA ODRŽIVOG TURIZMA GRADA MALI LOŠINJ

PROJEKTI ZAŠTITE PRIRODNIH RESURSA: Zaštita prostora i bioraznolikosti**1. Lošinjski registar kvalitete prirodnih činitelja**

Cilj projekta	Dokumentirano i znanstveno utemeljeno praćenje kvalitete prirodnih činitelja na području Lošinjskog arhipelaga
Opis projekta	<p>Lošinjski arhipelag odlikuju ljepota prirode i visoka kvaliteta prirodnih činitelja, a posebice se ističu visoka bioraznolikost, jedinstvena klima te čistoća mora i zraka. Očuvana kvaliteta prirodnih činitelja temeljna je pretpostavka daljnjeg turističkog razvoja Lošinja predstavljajući samu bit destinacijskog brenda i tržišnog pozicioniranja izraženog sloganom: 'Lošinj – Otok vitalnosti'. U tom smislu, očuvanje kvalitete prirodnih činitelja osnovni je preduvjet daljnjeg turističkog razvoja destinacije Lošinj.</p> <p>Projektom se uspostavlja 'Lošinjski registar kvalitete prirodnih činitelja' kao mehanizam sustavnog praćenja i dokumentiranja podataka o bioraznolikosti i svojstvima klime, mora i zraka. U sklopu projekta razrađuju se:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Znanstveno utemeljene procedure mjerenja (npr. sustavi pokazatelja, mjesta mjerenja, vremenska razdoblja mjerenja); ▪ Mjerodavne institucije zadužene za mjerenja; ▪ Oblici pohranjivanja podataka; ▪ Oblici diseminacije rezultata mjerenja. <p>Kao takav, Registar postaje izvor vjerodostojnih informacija o svojstvima prirodnih činitelja na lošinjskom arhipelagu te jedan od osnovnih alata lokalne zajednice u kontroli njihove kvalitete i brizi za očuvanje prirodnog okoliša.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rast svijesti o vrijednostima prirodnog okoliša Lošinja u javnosti ✓ Dokaz kvalitete prirodnih činitelja Lošinjskog arhipelaga ✓ Sustavno praćenje kvalitete prirodnih činitelja i mogućnost proaktivnog odnosa prema zaštiti okoliša ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Najviša
Nositelj projekta u destinaciji	Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša – PGŽ – Zavod za javno zdravstvo – PGŽ – JU Priroda – Državni hidrometeorološki zavod
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. (uz kontinuirano praćenje)

2. Prezentacija mreže NATURA 2000

Cilj projekta	Senzibiliziranje javnosti i popularizacija vrijednih prirodnih staništa/ lokaliteta uvrštenih u mrežu NATURA 2000 ⁷ na području Grada Mali Lošinj
Opis projekta	<p>Mreža NATURA 2000 obuhvaća 13 lokaliteta na području Grada Mali Lošinj. Riječ je o lokalitetima vrlo različitih obilježja, od otoka Suska, preko prostranih morskih staništa dupina i podmorja otoka Unije, do niza malih otočića i pojedinačnih uvala, potvrđujući iznimno visoku razinu bioraznolikosti ovog prostora.</p> <p>Projektom se osmišljavaju i provode različiti oblici ekološki osjetljive prezentacije i popularizacije mreže NATURA 2000 te bioraznolikosti Lošinja općenito. Projekt razrađuje teme:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Okolišno odgovorna turistička interpretacija prostora u sklopu mreže NATURA 2000 (npr. odabir mikro-lokaliteta, odabir oblika interpretacije, izvođenje interpretacijskih sadržaja); ▪ Okolišno odgovorna ponuda vođenih i samostalnih tematskih tura lokaliteta u mreži NATURA 2000 (npr. geologija Suska, 'dolphin watching', ronilačke 'ekspedicije'); ▪ Program kreativnog promicanja lošinjske bioraznolikosti lokalnom stanovništvu i posjetiteljima (npr. daljnji razvoj edukativnih programa za lokalne pred-školske i školske ustanove, daljnji razvoj inicijative 'Miomirisni Lošinj', tematski animacijski programi za posjetitelje, promocijski materijali, itd.). <p>U sklopu projekta bilo bi poželjno razmotriti mogućnosti izdvajanja malog dijela od naknade za komercijalne usluge (npr. vođene ture, animacijski programi za posjetitelje i sl.) kako bi se generirao dodatni izvor financiranja aktivnosti senzibiliziranja javnosti predviđene projektom.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rast svijesti o vrijednostima prirodnog okoliša Lošinja u javnosti ✓ Okolišno odgovorno turističko korištenje NATURA 2000 lokaliteta ✓ Obogaćivanje turističke ponude ✓ Djelomično samo-financiranje projekta ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša – Lokalne <i>incoming</i> turističke agencije – Lokalni ponuđači smještajnih i ugostiteljskih usluga
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. i 2015.

⁷ Ekološka mreža NATURA 2000, obuhvaćajući oko 26.000 lokaliteta i oko 850.000km² površine diljem Europske Unije, najambicioznija je inicijativa očuvanja vrijednih staništa i vrsta na svijetu.

3. Lošinjski vrtovi

Cilj projekta	Daljnje senzibiliziranje javnosti i popularizacija bogatstva biljnih vrsta Lošinjskog arhipelaga kroz uređenje javnih i privatnih zelenih površina
Opis projekta	<p>Na području Lošinjskog arhipelaga identificirano je oko 1000 biljnih vrsta, od kojih je 940 autohtonih i 230 ljekovitih, predstavljajući jedno od temeljnih identitetskih obilježja ovog prostora. Prepoznajući vrijednost i važnost iznimnog bogatstva otočke flore do sada su pokrenute brojne inicijative korištenja autohtonog otočkog bilja u hortikulturnom uređenju, gastronomiji, aromaterapiji i sl.</p> <p>Predstavljajući sljedeći korak, u ovom se projektu usmjerava na prezentaciju otočke flore kroz daljnje hortikulturno uređenje javnih, ali i privatnih zelenih površina, a što uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikaciju i odabir javnih površina koje će biti obuhvaćene projektom, pri čemu se kao prioriteti nameću Park šume Čikat i Pod Javori, ulazi u naselja ('Miomirisni ulaz u mjesto'), zeleni rubnici uz glavne ulice u naseljima (npr. Veloselska c. u Malom Lošinju), ulazi u turističke zone i parkovi; ▪ Izradu projektne dokumentacije za uređenje javnih zelenih površina (uključujući projekte hortikulture, navodnjavanja, troškovnike); ▪ Izradu projekta obilježavanja i interpretacije prezentiranog biljnog fonda; ▪ Promoviranje, edukacija i poticanje korištenja autohtonog otočkog bilja u uređenju privatnih parkovnih površina i vrtova.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rast svijesti o vrijednostima prirodnog okoliša Lošinja u javnosti ✓ Uređenje naselja ✓ Uređenje zaštićenih Park šuma ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Preporučljivo
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša – Lošinj usluge, d.o.o.
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. i 2015.

4. Plave šume Jadrana

Cilj projekta	Zaštita i revitalizacija ugrožene morske cvjetnice <i>posidonie oceanice</i>
Opis projekta	<p>Lošinjski arhipelag, uključujući i njegov akvatorij, područje je visoke bioraznolikosti što je svakako posebnost ovog prostora, izvor ponosa lokalne zajednice i predmet interesa posjetitelja. Usprkos značajnim naporima lokalne zajednice u širenju svijesti o bioraznolikosti otočja, posebice na razini odgoja i obrazovanja, prepoznaje se još uvijek zanemarena tema bioraznolikosti podmorja. Radi se specifično o ugroženosti morske cvjetnice <i>posidonia oceanica</i>, jedne od malobrojnih morskih trava i endema Mediterana. <i>Posidonia oceanica</i> ima veću primarnu proizvodnju kisika od kopnenih šuma te omogućava stanište brojnim organizmima, važno je mrjestilište riba (uključujući ribe eksploatirane u malom ribarstvu) i bitan faktor sprječavanja erozije obale.</p> <p>Projektom se pokreće aktivna zaštita i revitalizacija ugrožene <i>posidonie oceanice</i> kroz izradu 'Plana zaštite i revitalizacije', a koji uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Osiguranje <i>corpo morto</i> priveza za nautičare na područjima slobodnog sidrenja kako bi se minimiziralo korištenje sidra i konzekventno uništavanje podmorja uključujući i nasade <i>posidonie oceanice</i>; ▪ Osiguranje sustava svakodnevnog preuzimanje otpada od nautičara; ▪ Osmišljavanje sustava razumne naplate usluga sidrenja; ▪ Program edukacije nautičara o funkcijama i važnosti <i>posidonie oceanice</i>; ▪ Program edukacije lokalnog stanovništva o funkcijama i važnosti <i>posidonie oceanice</i>.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Očuvanje bioraznolikosti podmorja i čistoće obale ✓ Dodatno zapošljavanje i prihod Grada ✓ Više zadovoljstvo lokalne zajednice i posjetitelja ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Najviša
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam – Vodovod i čistoća Cres Mali Lošinj d.o.o. – Županijska lučka uprava Mali Lošinj – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. i 2015.

5. Nosivi kapacitet kupališnog prostora

Cilj projekta	Osiguranje podloga za planiranje i upravljanje kupališnim prostorom
Opis projekta	<p>Kupanje i sunčanje vodeći su motiv dolaska posjetitelja na Lošinj te aktivnosti kojima se, u vrijeme kupališne sezone, bavi velika većina posjetitelja i lokalnog stanovništva. U to je vrijeme pritisak na kupališni prostor, naročito u većim mjestima te uz hotele i kampove, vrlo visok što, u odsutnosti prakse provjeravanja nosivog kapaciteta i time utemeljenog planiranja kupališnog prostora, nerijetko rezultira gužvama, nezadovoljstvom kupaca i devastacijom prostora.</p> <p>Polazeći od okolišne osjetljivosti kao temeljne razvojne premise, projektom se provjerava nosivi kapacitet kupališnog prostora Grada Mali Lošinj, a što uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kartografsko zoniranje kupališnih poteza i plaža; ▪ Precizni izračun površine kupališnog prostora (uz korištenje digitalnih karata i posebnih računalnih programa); ▪ Izračun preporučljive zasićenosti kupališnih poteza i plaža (izražen u m²/kupač) prema poželjnim standardima usklađenim sa strateškom, okolišno odgovornom razvojnom vizijom i pozicioniranjem (mikro)destinacije. <p>Izračun nosivog kapaciteta podloga je za prostorno planiranje te, nadalje, za upravljanje kupališnim prostorom i određivanje uvjeta koncesionarima. Izračun podliježe povremenim provjerama i usklađenjima.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Unapređenje kvalitete prostornog planiranja ✓ Okolišno odgovorno korištenje kupališnog prostora ✓ Povećanje zadovoljstva kupaca ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (Ispostava M.L.) – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam – Turistička zajednica Kvarnera – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014.

6. Uspostava koridora mirne plovidbe

Cilj projekta	Trasiranje, popularizacija i implementacija koridore mirnije plovidbe
Opis projekta	<p>U inicijativama i naporima za zaštitu prostora vrlo se često nedovoljno ili uopće ne razmatra zaštita vodenih površina odnosno, specifično, morskog akvatorija te je praksa zoniranja vodenog prostora još uvijek relativno rijetka. S obzirom na činjenicu da je more određujući faktor razvoja Lošinjskog arhipelaga, a u duhu svoje orijentacije na održiv, okolišno odgovoran razvoj, Grad Mali Lošinj ima i obavezu i priliku biti pionir zaštite morskog akvatorija. U tom se kontekstu uspostavom koridora mirnije/sporije plovidbe, želi pridonijeti očuvanju morskog habitata te, istovremeno, pružiti mogućnost nautičarima za drugačiji, 'prirodniji' i sigurniji doživljaj mora.</p> <p>Projekt inicijalno obuhvaća sljedeće korake:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Istraživanje primjera 'najbolje prakse' u svijetu, pri čemu su od posebnog interesa proces i modaliteti provedbe, pravni aspekti, rezultirajuća iskustva u revitalizaciji i očuvanju morskog habitata, uključeni dionici; ▪ Istraživanje stavova lokalnog stanovništva (prema različitim segmentima), detekcija interesa, percipiranih koristi te eventualnog nerazumijevanja i vrsta problema; ▪ Istraživanje stavova nautičara i drugih posjetitelja, detekcija interesa, percipiranih koristi te eventualnog nerazumijevanja i vrsta problema; ▪ Koncipiranje mogućeg(ih) koridora ili plovnih zona, osmišljavanje sustava ograničenja (npr. motorne snage, brzine) i režima plovidbe; ▪ Koncipiranje mogućnosti primjene kroz postojeće i planirane režime upravljanja morem; ▪ Određivanje pilot lokacije i provedba pilot projekta; ▪ Osmišljavanje i provedba (višefazne) komunikacijske kampanje namijenjene lokalnoj zajednici; ▪ Osmišljavanje i provedba promocijske kampanje namijenjene nautičarima i drugim posjetiteljima.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Okolišno odgovorno upravljanje morskim resursima ✓ Povećanje zadovoljstva nautičara i drugih posjetitelja (npr. veća vjerojatnost interakcije s morskim životinjama, veća sigurnost i uroda) ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Važno
Hitnost	Srednja
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Ministarstvo prometa, pomorstva i infrastrukture RH – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (Ispostava M.L.) – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. – 2016.

7. Lošinjski edukacijski centar o moru

Cilj projekta	Stvaranje međunarodno relevantnog edukacijskog, istraživačkog i interpretacijskog centra o moru u Malom Lošinj
Opis projekta	<p>Postojeći 'Lošinjski edukacijski centar o moru' i sjedište Instituta 'Plavi svijet', otvoren u Velom Lošinj 2003. godine, institucija je posvećena istraživanju dupina i morskih kornjača na područjima otoka Lošinja i Visa, predana razvoju obrazovne funkcije (350 studijskih i školskih grupa) te, u novije vrijeme i zanimljiva turistička atrakcija (60.000 posjetitelja). Prelaskom na novu lokaciju s bitno boljim uvjetima rada (gotovo u središtu Malog Lošinja, znatno veći prostor), Centar dobiva priliku za novi razvojni iskorak te, kao buduće regionalno središte interdisciplinarnog istraživanja mora sa značajnim obrazovnim i izložbenim sadržajima, ima potencijal postati jedan od stožernih nositelja održivog razvoja Lošinjskog arhipelaga.</p> <p>Prepoznajući važnost ovog javnog sadržaja, Grad Mali Lošinj i 'Lošinjski edukacijski centar o moru' u partnerskom odnosu rade na projektu otvaranja <i>novog</i> 'Lošinjskog edukacijskog centra o moru' u Malom Lošinj, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrada 'Strateškog plana razvoja djelatnosti Centra' (istraživanje, obrazovanje, turistička funkcija) za narednih pet godina; definiranje međunarodnih i regionalnih aktivnosti na projektima očuvanja Jadrana i održivog razvoja Lošinjskog arhipelaga; definiranje modaliteta suradnje s dionicima na Lošinj u šire; ▪ Izrada projektnog zadatka za rekonstrukciju, uređenje i opremanje; izrada projektne dokumentacije; ishođenje dozvola za gradnju; ▪ Osiguranje financijske konstrukcije za investicijski zahvat; ▪ Izrada plana upravljanja Centrom uključujući organizacijske, kadrovske i financijske aspekte; izrada plana očekivanih potpora (gradska, županijska, nacionalna razina; strukturni fondovi EU); ▪ Definiranje uloge Centra u turističkom brendiranju otoka Lošinja.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uspostava međunarodno relevantne i prepoznatljive znanstvene institucije i javnog sadržaja u Malom Lošinj ✓ Uspostava snažne, lokalne, ekspertne institucije posvećene zaštiti okoliša i specifično zaštiti morskog habitata ✓ Stvaranje turističke atrakcije i obogaćivanje turističke ponude Lošinja ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Lošinjski edukacijski centar o moru
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (Ispostava M.L.) – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. - 2016.

8. Pridruživanje inicijativama za očuvanje mora

Cilj projekta	Umrežavanje Grada Mali Lošinj s relevantnim akterima i pro-aktivan odnos prema inicijativama za očuvanje mora (Jadrana) i prostora općenito
Opis projekta	<p>Na domaćoj, regionalnoj i međunarodnoj sceni postoje brojne inicijative posvećene očuvanju prostora i, specifično, očuvanju mora uključujući i inicijative za zaštitu Jadrana. Bilo da je riječ o nevladinim institucijama, međunarodnim organizacijama ili političkim inicijativama (npr. 'zelene' udruge, UN ili EU programi, 'Jadranska strategija'), mjesta su to koncentracije i razmjene znanja u čijem radu i aktivnostima, na primjerenoj razini, Lošinj kao 'otočka destinacija šampion razvoja održivog turizma' može i treba sudjelovati u funkciji prenošenja znanja, a time i što kvalitetnije zaštite vlastitog prostora i mora.</p> <p>Projekt obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificiranje različitih inicijativa, upoznavanje s ciljevima njihova rada i aktivnostima; ▪ Ocjena primjerenosti pridruživanja/učlanjivanja, sagledavanje obaveza i očekivanih rezultata; ▪ Odabir i pridruživanje/učlanjivanje; ▪ Imenovanje osobe/tima za rad u sklopu inicijative i prenošenja relevantnih znanja/aktivnosti na Lošinj.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stjecanje novih znanja i informacija, selektivno prenošenje i implementacija na Lošinj ✓ Inovacije u očuvanju prostora i mora ✓ Doprinos imidžu Lošinja kao okolišno osjetljive destinacije i 'šampiona održivog turizma'
Važnost	Preporučljivo
Hitnost	Srednja
Nositelj projekta u destinaciji	Ured Gradonačelnika
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. – 2016. (uz kontinuiranu aktivnost/članstvo)

PROJEKTI ZAŠTITE PRIRODNIH RESURSA: Upravljanje otpadom, energijom i vodom
9. Unapređenje sustava upravljanja otpadom

Cilj projekta	<p>Uvođenje novog modela upravljanja otpadom i otvaranje procesa realizacije koncepta 'Mali Lošinj – Grad NULA otpada'</p> <p>Postojeći sustav upravljanja otpadom na području Grada Mali Lošinj, a koji uključuje organizirano sakupljanje, odvoz i odlaganje komunalnog otpada na odlagalište locirano u neposrednoj blizini naselja i hotelskih zona (Kalvarija), ne odgovara suvremenim, ekološki zasnovanim metodama gospodarenja otpadom i kao takav više nije adekvatan. To tim više u kontekstu orijentacije Grada na održiv, ekološki osjetljiv razvoj. Bez obzira na upitnu dinamiku realizacije županijskog odlagališta Marišćina, postojeće stanje lošinjskog sustava stoga zahtijeva hitne promjene.</p> <p>Projektom se osmišljava i pokreće implementacija ekološki zasnovanog sustava zbrinjavanja otpada, postupno (ovisno i o realizaciji županijskog odlagališta) vodeći ka realizaciji koncepta 'Mali Lošinj – Grad NULA otpada'. Vežano za budući režim rada, u sklopu projekta potrebno je:</p>
Opis projekta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizirati prikupljanje, pretovar i transport razvrstanog kućnog i ugostiteljskog otpada; ▪ Organizirati sabirna mjesta za odlaganje glomaznog kućnog otpada, metale i PET ambalažu; ▪ Organizirati reciklažno dvorište gdje se razvrstani otpad priprema za recikliranje i kompostiranje, a nerazvrstani zbrinjava; ▪ Poticati trgovine na zamjenu plastičnih vrećica trajnima te na korištenje povratne ambalaže; ▪ Izraditi program stalne komunikacije, edukacije i poticanja lokalnog stanovništva na prihvaćanje projekta; ▪ Pripremiti program sanacije/prenamjene deponije Kalvarija. <p>Implementaciji novog sustava zbrinjavanja otpada nužno prethodi procjena tijeka otpada, izrada studije u kojoj se razrađuje nacrt sustava, organizacijski, kadrovski i financijski aspekti uvođenja te se sagledavaju očekivane potpore (gradske, županijske, nacionalne; strukturni fondovi EU). Ovdje su izuzetno vrijedna iskustva i suradnja s otokom Krkom.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Smanjenje rizika onečišćenja okoliša i ugrožavanja zdravlja lokalnog stanovništva i posjetitelja ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Najviša
Nositelj projekta u destinaciji	Vodovod i čistoća Cres Mali Lošinj d.o.o.
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – FZOEU (http://www.fzoeu.hr/) – Ponikve d.o.o. (http://www.ponikve.hr/) – Udruge
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. – 2018.

10. Inicijativa za energetska učinkovitost i samodostatnost

Cilj projekta	Poticanje energetske učinkovitosti i samodostatnosti
Opis projekta	<p>Realno je očekivati da će potrebe za električnom energijom na području Grada Mali Lošinj, uvjetovane rastućim standardom lokalne zajednice i unapređenjem turističke ponude, i dalje rasti te je također izgledan i daljnji rast cijena energenata uvjetovan nepredvidivim geopolitičkim uvjetima. Povrh toga, električna mreža Lošinja nije u prstenu, a što sve govori u prilog taktika energetske učinkovitosti i autonomnosti.</p> <p>Iako je na području Lošinja danas sve učestalija upotreba solarnih kolektora i sustava na biomasu za grijanje i pripremu tople vode te se ovakva primjena obnovljivih izvora energije sufinancira iz županijskog i gradskog proračuna (npr. 'Zelena energija u mom domu'), daljnji pomaci u ovoj domeni mogući su i potrebni. U tom smislu, projektom se predviđa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrada programa dodatnih poticaja za uvođenje solarne termike u kućanstva i turističke smještajne objekte (npr. u suradnji s FZOEU); ▪ Izrada programa financiranja energetske pregleda zgrada u gradskom i državnom vlasništvu kao i poticanje dobrovoljnog energetske pregleda kućanstava i turističkih smještajnih objekata te unapređenja njihove energetske učinkovitosti korištenjem obnovljivih izvora energije (npr. kroz sredstva FZOEU, UNDP, strukturne fondove); ▪ Izrada plana izmjene javne rasvjete prema ekološkim, zdravstvenim i energetske standardima; ▪ Istraživanje mogućnosti pokretanja lokalne/regionalne proizvodnje, servisa i ugradnje opreme za solarnu termiku; ▪ Istraživanje potreba i mogućnosti lokalne/regionalne proizvodnje struje (uključujući 'mikro' samo-primjenu) koristeći vjetar i more; ▪ Promoviranje, edukacija i poticanje koncepata energetske efikasnosti (npr. pitanja izolacije, stolarije, trošila energetske klase A i sl.). <p>Na ovom su području izuzetno važna iskustva i suradnja s otokom Krkom.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Povećanje učinkovitosti i odgovornosti u korištenju električne energije ✓ Stvaranje malih, neovisnih sustava otpornih na kretanja u okruženju ✓ Generiranje radnih mjesta u sektoru obnovljive energetike ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	HEP ODS d.o.o., Rijeka – Ispostava Mali Lošinj
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – FZOEU (http://www.fzoeu.hr/) – UNDP EE http://www.ee.undp.hr/ – Ponikve d.o.o. http://www.ponikve.hr/ – Udruge
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. – 2017.

11. Inovacija sustava štednje vode i pročišćavanja otpadnih voda

Cilj projekta	Smanjenje potrošnje vode, unapređenje sustava pročišćavanja i odvodnje te prevencija onečišćenja vode
Opis projekta	<p>Vransko jezero stabilan je i kvalitetan izvor pitke vode iz kojeg se vodovodnom mrežom i brodom vodonoscem, snabdijeva cijelo područje Grada Mali Lošinj. Kao što je uobičajeno na otocima i ovdje postoji tradicija pažljivog korištenja vode. Otpadne se vode sakupljaju na više lokacija, neke od kojih su opremljene uređajima za pročišćavanje, te se ispuštaju podmorskim ispuštima (primjerene dužine oko 500m i dubine na 45-70m). Projektom 'Jadran' predviđeno je objedinjavanje sustava odvodnje te izgradnja pročišćavača visokog stupnja obrade.</p> <p>Moguća unapređenja sustava štednje vode i pročišćavanja otpadnih voda predviđena projektom uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokretanje akcije nabave mjerača potrošnje vode i kvalitetnih perlatora na razini Grada ostvarujući time povoljnije uvjete te instalacija opreme obuhvaćajući javne zgrade, kućanstva, ugostiteljske i turističke smještajne kapacitete; ▪ Pokretanje pilot projekta izgradnje biološkog pročišćavača otpadnih voda kao okolišno prihvatljivije i financijski povoljnije opcije kojom bi se zamijenilo ispuštanje otpadnih voda u more podmorskim ispuštima (vidjeti pilot projekt http://www.worldbank.hr/external/projects/) te povratno korištenje ovako pročišćene vode kao tehničke ili vode za navodnjavanje; ▪ Pokretanje pilot projekta korištenja biopročišćavača u manjim objektima s adekvatnom okućnicom te povratno korištenje ovako pročišćene vode kao tehničke ili vode za navodnjavanje; ▪ Uspostava sustava mjerenja zasićenosti mora eko-toksičnim metalima i deterdžentima iz ispusnih voda iz 'praonica' brodova u marinama, kampovima ili servisnim dokovima/brodogradilištima te priprema aktivnosti sprječavanja onečišćenja i eventualne sanacije crnih točaka; ▪ Promocija korištenja ekoloških deterdženata; ▪ Izrada programa stalne komunikacije, edukacije i poticanja lokalnog stanovništva na prihvaćanje mjera štednje i očuvanja čistoće vode.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Štednja vode i značajno smanjenje onečišćenja otpadnim vodama i opasnim tvarima ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Najviša
Nositelj projekta u destinaciji	Vodovod i čistoća Cres Mali Lošinj d.o.o.
Ostali dionici	– Hrvatske vode – Udruge
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013.-2016.

12. Inicijativa za 'zelenu' arhitekturu

Cilj projekta	Poticanje održive ili ekološki svjesne gradnje s posebnim naglaskom na komercijalne turističke objekte
Opis projekta	<p>'Zelena', održiva ili ekološki svjesna arhitektura predstavlja praksu koja se u posljednjih desetak godina sve intenzivnije razvija diljem svijeta. 'Zelenom' arhitekturom nastoji se minimizirati negativne učinke građevina na okoliš prije svega primjenom obnovljivih izvora energije, učinkovitih energetske sustava, ekološki prihvatljivih materijala te kroz upravljanje otpadom, lociranjem i orijentacijom građevina. Smatra se da se takvom gradnjom pridonosi zdravijem životnom prostoru te da uštede energenata i vode na dulji rok kompenziraju još uvijek nešto više troškove gradnje.</p> <p>Nadovezujući se na prethodno opisane projekte upravljanja otpadom, energijom i vodom te objedinjavajući napore za promocijom, edukacijom i poticanjem okolišno odgovorne gradnje, projektom se predviđa daljnja popularizacija 'zelene' arhitekture kroz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokretanje tematskog web portala kao središnjeg izvora informacija o 'zelenoj' gradnji općenito i specifično u turizmu obrađujući, primjerice, raspoložive tehnologije, proizvođače, uvjete financiranja i pružajući <i>linkove</i> na druge relevantne Internet stranice. Portal je moguće pokrenuti kao zasebnu Internet stranicu u sklopu službenih stranica Grada Mali Lošinj; ▪ Organizacija informativno-savjetodavne službe o mogućnostima primjene različitih aspekata 'zelene' arhitekture u gradnji ili obnovi objekata. Službu je moguće organizirati kroz županijske i gradske upravne odjele nadležne za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu okoliša; ▪ Pokretanje godišnje informativno-edukativne i izložbene manifestacije na temu 'zelene' arhitekture i 'zelene' turističke arhitekture; ▪ Daljnji razvoj sustava gradskih poticaja (npr. sufinanciranje, smanjenje naknada i sl.) za primjenu različitih aspekata 'zelene' arhitekture u rasponu od zamjene postojećih štetnih elemenata (npr. krovovi od salonita) do uvođenja novih tehnologija gradnje.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rast javne svijesti i znanja o okolišno odgovornoj gradnji ✓ Smanjenje onečišćenja i zagađenja okoliša ✓ Smanjenje troškova energije, vode i odstranjivanja otpada ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Najviša
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (ispostava M.L.) – Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. - 2017.

PROJEKTI ZAŠTITE PRIRODNIH RESURSA: Upravljanje prometom**13. Unapređenje mreže javnih parkirališta**

Cilj projekta	Osiguranje dovoljnog i kvalitetnog javnog parkirališnog prostora na način koji servisira i istovremeno odterećuje glavne atrakcijske točke u destinacijama
Opis projekta	<p>Iako raspoloživost i kvaliteta javnih parkirališta u naseljima na području Grada Mali Lošinj varira, u Gradu se sustavno radi na uspostavljanju mreže javnih parkirališta postavljenih na rubovima glavnih atrakcijskih točaka (npr. središta naselja, plaža) već sada rezultirajući (prije svega u naselju Mali Lošinj) vrlo dobrim parkirališnim sustavom.</p> <p>Projektom se razrađuju daljnje potrebe i mogućnosti unapređenja sustava javnih parkirališta na području Grada Mali Lošinj, pri čemu se, sagledavajući pravne i prostorno planske uvjete, posebno ističu sljedeće prioritetne lokacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Naselje Osor: Izgradnja novog parkirališta na platou uz zgradu 'stare vojarne'; ▪ Naselje Mali Lošinj:<ul style="list-style-type: none"> – Izgradnja novih malih 'parkirališta-otoka' uz prometnicu D-100 u predjelu Poljana; – Uređenje parkirališta 'Nova riva'; – Uređenje parkirališta 'Rukavić'; – Uređenje parkirališta 'Sunčana uvala' (uz Vilu Favorita); ▪ Naselje Veli Lošinj: Izgradnja novog parkirališta u predjelu 'Obrad Hrgović'. <p>Pri izgradnji novih i uređenju postojećih javnih parkirališta potrebno je posvetiti posebnu pažnju njihovoj kvaliteti, a naročito sigurnosti (npr. rasvjeta, rampe), manevarskom prostoru, osiguranju mjesta u hladu i sl..</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Viša uređenost destinacije, veći osjećaj ugone i sigurnosti boravka ✓ Smanjenje broja vozila u jezgrama naselja i očuvanje njihovog 'pješačkog karaktera' ✓ Generiranje dodatnog prihoda za Grad
Važnost	Važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam – Lošinj usluge, d.o.o. – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (ispostava M.L.)
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. - 2017.

14. Sustav kratkih brodskih linija u lokalnom javnom prijevozu

Cilj projekta	Stvaranje nove inovativne ponude lokalnog brodskog prijevoza
Opis projekta	<p>Brodski javni prijevoz na kratkim, lokalnim linijama može biti dobrodošla alternativa cestovnom prijevozu. Iz perspektive posjetitelja, mogućnost 'zaboravljanja' na automobil te korištenje javnog prijevoza na kratkim lokalnim linijama, s mogućnosti doživljaja mora i Lošinjskog arhipelaga, nedvojbeno može predstavljati atraktivnost i dodanu vrijednost.</p> <p>S obzirom na potencijal kratkih lokalnih brodskih linija te činjenicu da takav oblik javnog prijevoza danas gotovo i nije prisutan na području Grada Mali Lošinj, projektom se razrađuju sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Istraživanje interesa lokalnog stanovništva i posjetitelja za kratkim lokalnim brodskim linijama, njihovog stava o preferiranim rutama, radnom vremenu te očekivanim uslugama; ▪ Izrada prijedloga kratkih brodskih linija koje bi nadopunjavale lokalni sustav javnog prijevoza (npr. Nerezine-Osor-Punat Križa; Poljana-Koludarac; Mali Lošinj-Koludarac-Artatore; Sv. Martin-Veli Lošinj-Rovenska; Zlatna uvala-Srebrna uvala-Čikat-Sunčana uvala-(tijekom ljeta moguć nastavak do uvala Krivica-Plieski-Mrtvaška); ▪ Izrada koncepta funkcioniranja sustava lokalnih brodskih linija uključujući sagledavanje eventualno potrebnih infrastrukturnih zahvata (npr. mjesta i uvjeti pristajanja); koncesija, uvjeta za operatere (npr. standardi za plovila, stručni uvjeti za operatere, radno vrijeme na pojedinim linijama); voznih redova, cijena i modaliteta plaćanja (npr. turističke, višednevne, obiteljske karte); ▪ Sagledavanje pravnih i prostorno-planskih uvjeta te procjena potencijalnih gospodarskih učinaka; ▪ Određivanje faza implementacije projekta s akcijskim i financijskim planom za svaku fazu; ▪ Informiranje privatnog sektora o projektu u cilju poticanja i usmjeravanja njihovog interesa za pružanjem usluga;
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Unapređenje javnog prijevoza ✓ Smanjenje intenziteta cestovnog prijevoza ✓ Omogućivanje potpunijeg doživljaja Lošinjskog arhipelaga i stvaranje nove turističke atrakcije
Važnost	Preporučljivo
Hitnost	Srednja
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Županijska lučka uprava Mali Lošinj – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (ispostava M.L.)
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. i 2015.

PROJEKTI ZAŠTITE PRIRODNIH RESURSA: Upravljanje bukom i rasvjetom

Napomena: Grad Mali Lošinj izvršio je zakonsku obvezu izrade 'karte buke' te izradio 'Aktijski plan upravljanja bukom' koji je potrebno operacionalizirati.

15. Uvođenje okolišno osjetljive i atraktivne javne rasvjete

Cilj projekta	Zamjena postojeće javne rasvjete ekološki prihvatljivijim modelima te korištenje rasvjete kao faktora unapređenja atraktivnosti destinacije
Opis projekta	<p>Javna rasvjeta veliki je potrošač električne energije i kao takva značajno utječe na 'energetsku bilancu' destinacije. Povrh toga, vrsta i kvaliteta osvjetljenja javnih površina bitno utječe na ugođaj prostora, a što nije zanemariv faktor u privlačnosti turističkih destinacija. U tom smislu u sklopu projekta provode se sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiza javnih površina i planiranje vrsta i intenziteta javne rasvjete kako bi se istovremeno osiguralo kvalitetno osvjetljenje i atraktivnost prostora diferencirajući, primjerice, trgove, rivu, uličnu rasvjetu, morske šetnice (<i>lungo mare</i>), pojedine zgrade, pojedine objekte; Poželjno je odabrati jednu ili više lokacija gdje bi se bez ometanja javne rasvjete omogućilo promatranje noćnog neba stvarajući time dodatnu turističku atrakciju; ▪ Izrada tehničke specifikacije za različite varijacije rasvjete (npr. visoka, podna, solarnim kolektorom i akumulatorom, sa senzorom na pokret i sl.), pri čemu su energetska učinkovitost (štedljivost) i okolišna osjetljivost (bez ili s minimalnim utjecajem na prirodni okoliš i ljudsko zdravlje) nužni preduvjeti; ▪ Izrada financijskih kalkulacija, uključujući projekciju troškova s naznačenim uštedama, izvore financiranja (npr. FZOEU, strukturni fondovi EU); ▪ Izrada plana provedbe, uključujući faze provedbe prema prioritetima.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Povećanje učinkovitosti i odgovornosti u korištenju električne energije ✓ Viša ugoda boravka u destinaciji i povećanje zadovoljstva posjetitelja
Važnost	Važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Lošinj usluge d.o.o.
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj – HEP ODS d.o.o., Rijeka – Ispostava Mali Lošinj – Udruge
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. – 2016.

PROJEKTI ZAŠTITE SOCIO-KULTURNIH RESURSA: Zaštita kulturnog identiteta
16. Očuvanje autentičnosti

Cilj projekta	Razvijanje svijesti i očuvanje autentičnih kulturnih izričaja Lošinjskog arhipelaga
Opis projekta	<p>Očuvana kulturna baština svakako se ubraja u 'imovinu' lokalne zajednice od najviše vrijednosti te je, iz perspektive turističkog razvoja, među najvažnijim faktorima destinacijske atraktivnosti. To je kontekst u kojem se projektom dodatno osnažuju postojeće inicijative osvještavanja i očuvanja kulturne baštine Lošinjskog arhipelaga kroz sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizacija 'malih škola' obuhvaćajući teme uređenja prostora (npr. urbanizam jadranskih otočkih naselja, lošinjski vrtovi), graditeljstva (npr. tehnike gradnje i obnove kamenih kuća, suvremene interpretacije tradicionalne arhitekture, gradnja gromača), folkloru (npr. izrada narodnih nošnji, elementi folklorne baštine kao suveniri) ili gastronomije (npr. lošinjska kuhinja, domaće namirnice); ▪ Organizacija volonterskih 'akcija' obnove i/ili uređenja zapuštenih prostora i sadržaja (npr. gromače, kamene kuće, parkovne površine); ▪ Poticanje uređenja pročelja zgrada (uključuje plan uređenja prema zonama, plan financiranja i kreditiranja, uvjeti obnove, dozvole) ▪ Pokretanje inicijative 'Usvoji maslinu, bor, kalicu' kojom se omogućuje preuzimanje osobne odgovornosti za očuvanje identitetskog krajolika Lošinja. Projektom se razrađuju organizacijski i promocijski aspekti inicijative te, posebice, transparentno upravljanje prihodima; ▪ Nastavljanje inicijative 'Lošinjskih suvenirica' odnosno stvaranja fonda suvenira inspiriranih materijalnom kulturnom baštinom otoka (npr. uporabni predmeti, prehrambeni proizvodi). Projekt obuhvaća razradu aspekata proizvodnje, kvalitete, pakiranja i prezentacije te plasmana suvenira; ▪ Organizacija informativno-savjetodavne službe o mogućnostima primjene različitih aspekata tradicionalnog uređenja prostora i gradnje u renovaciji, obnovi i izgradnji objekata. Službu je moguće organizirati kroz upravne odjele nadležne za urbanizam, graditeljstvo i okoliš.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rast svijesti o vrijednostima kulturne baštine Lošinja u javnosti ✓ Obogaćivanje turističke ponude destinacije ✓ Uređenje naselja, povećana uroda boravka i zadovoljstva posjetitelja
Važnost	Važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Turistička zajednica Grada Mali Lošinj i Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (ispostava M.L.) – Lošinjski muzej – Udruge
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. – 2016.

17. Revitalizacija Osora

Cilj projekta	Obnova, uređenje i osuvremenjivanje povijesnog Osora
Opis projekta	<p>Kao skladan baštinik izuzetnog antičkog, bizantskog i starohrvatskog kulturnog naslijeđa te mjesto suvremene, posebice muzičke, kulturne produkcije, Osor je jedan od dragulja Lošinjskog arhipelaga s regionalnim, a potencijalno i međunarodnim značajem. Polazeći od nedvojbenog daljnjeg razvojnog potencijala grada, projekt revitalizacije počiva na:</p> <ul style="list-style-type: none"> Izradi 'Strateških smjernica revitalizacije Osora' kao nacrtu kojim se postavljaju buduća razvojna usmjerenja grada s akcijskim planom koji određuje vremenski horizont, organizacijski ustroj i financijski aspekti provedbe strateških smjernica. <p>Strategija revitalizacije Osora mora adresirati sljedeće teme razrađujući pri tome njihove koncepcijske i provedbene aspekte:</p> <ul style="list-style-type: none"> Obnova arheološke baštine te njezina kreativna prezentacija u skladu s primjerima najbolje suvremene prakse (npr. interpretacija lokaliteta, inkorporacija lokaliteta u novo-oblikovan prostor, interakcija s posjetiteljem). Pri tome je potrebno voditi računa i o eventualnim neistraženim (neiskopanim) lokalitetima na kopnu i u moru; Zahvati i standardi u uređenju grada (npr. parkirališta, lučica, obalne šetnice, trgovci, fasade); Inovacija sadržaja 'Osorskih glazbenih večeri' na način da se uz novine u muzičkom programu (npr. veći ansambli, duže trajanje OGV-a) osiguraju i razna popratna događanja (npr. muzički tečajevi, radionice, skupovi, simpoziji i sl.). S obzirom na značaj i razvojni potencijal OGV-a potrebno je provjeriti mogućnost uređenja 'kampusu' u Osoru s radnim i smještajnim kapacitetima; Brežiravanje i generiranje imidža Osora kao grada kulture. <p>S obzirom na značaj, obuhvat, organizacijski i financijski izazov, projekt revitalizacije Osora izdiže se na nacionalu razinu.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obnova i uređenje grada ✓ Jačanje gospodarske osnove grada ✓ Obogaćivanje ponude, kvalitete boravka i zadovoljstva posjetitelja ✓ Rast svijesti o vrijednostima kulturne baštine Lošinja u javnosti
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta	Vijeće za revitalizaciju Osora - manje operativno tijelo sastavljeno od lokalnih, županijskih i nacionalnih predstavnika
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – OGV – Ministarstvo kulture RH – PGŽ – Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. – 2020.

PROJEKTI ZAŠTITE SOCIO-KULTURNIH RESURSA: Obrazovanje i odgoj**18. 'Lošinjski centar izvrsnosti u turizmu'**

Cilj projekta	Uspostavljanje centra cjeloživotnog obrazovanja u turizmu i ugostiteljstvu
Opis projekta	<p>Educiranje kadrova i mogućnost kontinuiranog obrazovanja zaposlenih predstavljaju ključan izazov daljnjeg konkurentnog turističkog razvoja Hrvatske. Polazeći od nedvojbenih obrazovnih potreba turističkog sektora te imajući na umu raspoložive resurse srednje škole 'Ambroz Haračić', kao najveće srednje škole na hrvatskim otocima, a u sklopu koje postoje ekonomsko i ugostiteljsko usmjerenje, projektom se predviđa osnivanje i razvoj 'Lošinjskog centra izvrsnosti u turizmu' kao regionalnog središta cjeloživotnog obrazovanja u turizmu i ugostiteljstvu. Pretpostavljajući lociranje Centra u sklopu Srednje škole (rad Centra u poslijepodnevnim satima i vikendima), projekt uključuje sljedeće korake:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Istraživanje tržišta, obuhvaćajući privatni i javni sektor, te definiranje potreba potencijalnih korisnika; ▪ Osmišljavanje ponude obrazovnih programa (npr. teme, organizacijski oblici, uvjeti polaznja, uvjeti certificiranja i sl.) te sagledavanje kadrovskih potreba koje predviđeni program podrazumijeva; ▪ Provjera financijske održivosti projekta; ▪ Sagledavanje pravnih aspekata koji reguliraju status Centra; ▪ Promocija programa u ponudi Centra na tržištu. <p>Projekt podrazumijeva interes i načelnu suglasnost Srednje škole Ambroza Haračića te njezinog vlasnika (Primorsko-goranska županija). Nakon inicijalne faze uspostavljanja Centra, a za vrijeme koje je nužna suradnja više dionika, biti će nužno alocirati odgovornost za rad i upravljanje Centrom.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ponuda kvalitetnih programa cjeloživotnog obrazovanja u turizmu i ugostiteljstvu ✓ Podizanje razine znanja i stručnosti kadrova u turizmu te viša razina kvalitete turističkih proizvoda i usluga ✓ Jačanje gospodarske osnove Grada
Važnost	Važno
Hitnost	Srednja
Nositelj projekta	Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Srednja škola Ambroza Haračića – PGŽ – Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. - 2015.

19. Inoviranje sustava stipendiranja studenata

Cilj projekta	Osiguranje ponude kvalitetne lokalne radne snage za potrebe turizma
Opis projekta	<p>U uvjetima današnje sve intenzivnije konkurencije na turističkom tržištu, znanje i inovativnost, odnosno ulaganje u školovanje kadrova, kritični su faktori uspjeha turističkih destinacija. Istovremeno, danas prisutna visoka mobilnost radne snage, predstavlja izazov destinacijama u zadržavanju kvalitetnih kadrova i to, posebice, domicilnih mladih ljudi.</p> <p>Odgovarajući na potrebu Grada Mali Lošinj da osigura visoko školovani kadar u turističkom sektoru, uključujući poticanje školovanja lokalnih ljudi izvan otoka, uz istovremenu potrebu poticanja njihovog povratka nakon školovanja, projektom se osmišljava destinacijski koordinacijski sustav stipendiranja studenata. Uključeni su sljedeći koraci:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uspostavljanje funkcije destinacijskog koordinacijskog centra za stipendiranje studenata koji povezujući potrebe i mogućnosti javnog i privatnog sektora djeluje iz perspektive cijele destinacije; ▪ Istraživanje obrazovnih potreba u skladu sa strateškim usmjerenjima turističkog razvoja Grada, nužno sagledavajući svu kompleksnost konkurentnih destinacijski proizvoda (ne samo ugostiteljstvo) te sukladno definiranju vrsta obrazovnih smjerova koje će se stipendirati i broja stipendija. Obrazovne potrebe stalno se prate te im se sustav stipendija prilagođava; ▪ Razrada atraktivnog 'paketa' sadržaja koje stipendija može uključivati (npr. relevantna novčana naknada, osigurana stručna praksa i/ili prava na dodatnu podršku za inozemnu praksu, varijabilna naknada za stručnu literaturu, studentsko putovanje, itd.); ▪ Razrada kriterija i transparentne provedbe natječaja za stipendije; ▪ Alociranje godišnjeg budžeta za stipendije na destinacijskoj razini; ▪ Razrada oblika ugovornog vezivanja stipendista uz poslovne subjekte u destinaciji.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Podizanje razine znanja i stručnosti kadrova u turizmu te viša razina kvalitete turističkih proizvoda i usluga ✓ Povećanje atraktivnosti zapošljavanja u turizmu ✓ Vezivanje visokokvalitetnih studenata s područja Lošinja uz otok ✓ Jačanje gospodarske osnove Grada
Važnost	Važno
Hitnost	Srednja
Nositelj projekta	Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj – Turistički gospodarski subjekti na području Grada Mali Lošinj – Ostali važniji gospodarski subjekti i društvene institucije na području Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. - 2015.

PROJEKTI ZAŠTITE SOCIO-KULTURNIH RESURSA: Zaštita jednakosti
20. 'Lošinj bez barijera'

Cilj projekta	Unapređenje kvalitete boravka osoba s posebnim potrebama
Opis projekta	<p>Dostupnost javnih prostora i sadržaja osobama s posebnim potrebama danas je regulirana brojnim propisima te je, povrh toga, predmet zalaganja i rada niza udruga i društvenih organizacija. Nadilazeći postojeću regulativu te podržavajući društveno osjetljivu orijentaciju prema osobama s posebnim potrebama u najvećoj mogućoj mjeri, u sklopu projekta moguće je predvidjeti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvršiti pregled, utvrditi mogućnosti te poduzeti mjere unapređenja dostupnosti turistički atraktivnih sadržaja (npr. plaže, šetnice, izletnički brodovi, info punktovi) za osobe s poteškoćama u kretanju. Nadalje, razmotriti mogućnost 'specijalizacije' nekih lokacija za potrebe osoba s poteškoćama u kretanju (npr. 'specijalizirana' plaža s prilagođenim ukupnim sadržajima: pristup moru, tuševi, sanitarije, uređenje ugostiteljskih punktova, animacijska i sportska ponuda i sl.); ▪ Organizacija informativno-savjetodavne službe o primjeni posebnih dodatnih standarda u gradnji i opremanju objekata i javnih prostora u funkciji zadovoljavanja potreba osoba s poteškoćama u kretanju. Službu je moguće organizirati kroz upravne odjele nadležne za urbanizam, graditeljstvo i okoliš; ▪ Osiguranje dostupnosti odabranog seta turističkih informacija na Braille-u za potrebe osoba oštećenog vida; ▪ Postavljanje informacija o raspoloživim sadržajima i uslugama za osobe s posebnim potrebama na Internet stranice TZ Grada Mali Lošinj. Informacije mogu biti organizirane u sklopu jednog od postojećih ili u zasebnom izborniku na www.tz-malilosinj.hr.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obogaćivanje turističke ponude, kvalitete boravka i zadovoljstva posjetitelja ✓ Stjecanje konkurentske prednosti u privlačenju novog ciljnog segmenta posjetitelja ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti'
Važnost	Preporučljivo
Hitnost	Srednja
Nositelj projekta	Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (ispostava M.L.) – Udruge
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. – 2016.

PROJEKTI GOSPODARSKE ODRŽIVOSTI: Integriranost lokalnog gospodarstva i turizma
21. 'Lošinjski eko klaster'

Cilj projekta	<p>Uspostavljanje interesno povezanog lanca proizvodnje, prerade i plasmana lokalnih prehrambenih, kozmetičkih i drugih eko proizvoda</p>
Opis projekta	<p>Interes posjetitelja za autentičnim i lokalnim, a u današnje vrijeme i eko, proizvodima višestruko je dokazan otvarajući brojne mogućnosti domaćim proizvođačima za plasman vlastite proizvodnje kroz turizam.</p> <p>U tom smislu projektom se želi osigurati organizacijska, pravna i financijska podrška uspostavljanju 'Lošinjskog eko klastera' koji objedinjuje proizvodnju, preradu i plasman lokalnih prehrambenih, kozmetičkih i drugih eko proizvoda obuhvaćajući sljedeće korake:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Istraživanje interesa potražnje i ispitivanje mogućnosti plasmana; ▪ Istraživanje postojeće ponude i kvalitete lokalnih proizvoda te interesa proizvođača za unapređenjem i širenjem ponude; ▪ Osiguranje financijskih i organizacijskih resursa kojima bi se motiviralo pojedine proizvođače, prerađivače i mjesta plasmana da se udruže u klaster te djelomično (ili čak potpuno) financiranje poslovanja klastera kao trgovačkog društva u razdoblju do dvije godine; ▪ Osiguranje preferencijalnih uvjeta za zakup poljoprivrednog zemljišta te prostora za preradu i komercijalizaciju u javnom vlasništvu; ▪ Osiguranje podrške pri standardizaciji i eko certificiranju proizvoda; ▪ Osiguranje podrške u dizajnu pakiranja proizvoda, uključujući mogućnost stvaranja zajedničkog 'lošinjskog proizvodnog brenda'; ▪ Poticanje proizvođača i prerađivača da za posjetitelje organiziraju ponudu obilaženja, sudjelovanja u aktivnostima gospodarstva i prodaju proizvoda na licu mjesta; ▪ Poticanje gospodarskih subjekata na Lošinju da u svoju ugostiteljsku, trgovačku i smještajnu ponudu uključe lokalne eko proizvode. <p>Jačanjem klastera njegovo je djelovanje moguće proširiti i na otok Cres.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Diversifikacija gospodarske strukture i rast lokalne proizvodnje ✓ Dodatno zapošljavanje ✓ Obogaćivanje turističke ponude i povećanje turističke potrošnje ✓ Povećanje zadovoljstva posjetitelja ✓ Jačanje imidža Lošinja kao okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj – Postojeći poljoprivredni proizvođači na području Grada Mali Lošinj – Turistički gospodarski subjekti na području Grada Malog Lošinja
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. - 2015.

22. Revitalizacija lječilišne tradicije na području Lošinjskog arhipelaga

Cilj projekta	<p>Pokretanje novog razvojnog ciklusa u ponudi lječilišnih usluga na području Grada Mali Lošinj te izgradnja ponude zdravstvenog turizma koja će Lošinju osigurati vodeću poziciju u talasoterapiji i medicinskom turizmu na Jadranu</p>
Opis projekta	<p>Uzimajući u obzir dugogodišnju lječilišnu tradiciju, izuzetne klimatske značajke i očuvanost prirodnih činitelja te suvremene društvene trendove koji ukazuju na rastući interes za zdravstvenom prevencijom i 'zdravim životnim općenito, potencijal Grada Malog Lošinja za daljnju orijentaciju ka medicinskim uslugama, a u tom kontekstu i ka zdravstvenom turizmu, čini se neosporan.</p> <p>Polazeći od rečenoga, projekt revitalizacije lječilišne tradicije te njegovo povezivanje s razvojem zdravstvenog turizma na području Lošinja počiva na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izradi konceptualnog dokumenta 'Razvoj medicinskih i komplementarnih zdravstveno-turističkih usluga na području Grada Mali Lošinj' kojim se razrađuje tržišno usmjerenje i proizvodni portfelj te postavlja akcijski plan predstojećih operativnih zahvata; <p>Pri tome je akcijskim planom nužno obuhvatiti te u predvidivom vremenskom roku i provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sagledavanje mogućnosti zoniranja pojedinih područja Grada pogodnih za medicinske i/ili zdravstveno-turističke sadržaje te njihovo unošenje u prostorno-plansku dokumentaciju; ▪ Sagledavanje mogućih scenarija i pokretanje obnove Lječilišta Veli Lošinj kao jednog od središnjih medicinskih sadržaja Grada; ▪ Sagledavanje mogućih scenarija izgradnje poliklinike(a) kao dodatnog stožernog medicinskog sadržaja Grada te priprema tendera i provođenje tender procedura za nalaženje investitora/partnera; ▪ Sagledavanje mogućnosti dodatne izgradnje hotelske ponude specijalizirane za zdravstveno-turističke sadržaje (npr. talasoterapija) te pristupanje razvoju projek(a)ta; ▪ Sagledavanje kadrovskih potreba te scenarija njegovog osiguranja.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Diversifikacija gospodarske strukture ✓ Dodatno zapošljavanje ✓ Obogaćivanje turističke ponude i povećanje turističke potrošnje ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti'
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	<p>Grad Mali Lošinj (predlaže se osnivanje 'Stručnog vijeća za razvoj medicinskih i zdravstveno-turističkih proizvoda')</p>
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj – Lječilište Veli Lošinj i drugi gospodarski subjekti u domeni zdravstva – Turistički gospodarski subjekti na području Grada Malog Lošinja – PGŽ – Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. - 2020.

PROJEKTI GOSPODARSKE ODRŽIVOSTI: Upravljanje razvojem turizma
23. Glavni plan razvoja turizma Grada Mali Lošinj do 2025. godine

Cilj projekta	Izrada usuglašenog dugoročnog plana razvoja turizma kojim se, u skladu s razvojnom vizijom 'Lošinja kao okolišno osjetljivog i odgovornog otoka vitalnosti' dimenzionira ponuda i potražnja, osmišljava proizvodni portfelj te definira korištenje raspoloživog turistički interesantnog prostora
Opis projekta	<p>Grad Mali Lošinj ne raspolaže s lokalno usuglašenim dugoročnim (5-10 godina) planom razvoja turizma. Uz činjenicu da se radi o planu koji treba rukovoditi najvažnijom gospodarskom djelatnosti u destinaciji, riječ je o dokumentu koji predstavlja važan preduvjet za povlačenje sredstava iz strukturnih fondova Europske unije.</p> <p>Izrada 'Glavnog plana razvoja turizma Grada Mali Lošinj' nužno obuhvaća usuglašavanje stavova društvenih i gospodarskih subjekata u destinaciji kroz višefazni konzultativni proces. Sadržajem Plana nužno je obuhvatiti sljedeće tematske cjeline:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Konkurentna pozicija Grada Mali Lošinj temeljem njegove resursno-atraktivne osnove i performansi na turističkom tržištu; ▪ Poželjna slika Lošinjskog arhipelaga kao turističke destinacije u budućnosti iskazana kroz viziju odnosno brend koncept, a koji su osnova za definiranje fizičkih i uslužnih aspekata proizvoda; ▪ Proizvodni portfelj destinacije osmišljen na način da osigura konkurentno poslovanje kroz veći dio godine; ▪ Turističko zoniranje prostora kojim se destinacijski proizvodni miks smješta u za turizam raspoloživ i interesantan prostor poštujući uvjete okolišno odgovornog dimenzioniranja ponude i potražnje. <p>'Glavni plan razvoja turizma' važan je input za izradu, odnosno izmjene i dopune, prostornog plana Grada Malog Lošinja.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Alokacija javnih sredstava za razvoj turizma usklađena s dugoročnim interesima zajednice, tržišnim trendovima i očekivanjima kupaca ✓ Ostvarivanje pretpostavki za realizaciju dugoročno održivih investicija u turizmu
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Najviša
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam – Turistički gospodarski subjekti na području Grada Mali Lošinj – Ostale institucije državne uprave i samouprave na području Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. i 2014.

24. Razvoj suvremene DMO Grada Mali Lošinj

Cilj projekta	Jačanje kapaciteta Turističke zajednice Grada Mali Lošinj za preuzimanje funkcija destinacijske menadžment organizacije
Opis projekta	<p>Sukladno svjetskim primjerima dobre prakse, lokalna destinacijska menadžment organizacija (DMO) 'destinacijski je nositelj razvoja turizma', odgovorna za marketing i menadžment turizma na području grada/općine te, integrirajući različite interese javnih i privatnih dionika turizma, djeluje kao katalizator i podupiratelj turističkog razvoja destinacije. Iako u ovom trenutku još nisu poznate izmjene 'Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma' moguće je očekivati promjene koje će jačati funkcije destinacijskog upravljanja.</p> <p>U tom smislu, buduća DMO Grada Mali Lošinj nužno će preuzeti funkcije:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Strateškog destinacijskog marketinga, odnosno definiranja ciljnih tržišnih segmenata, pozicioniranja, brend imidža te proizvodnog portfelja; 2) Koordiniranja i/ili sudjelovanja u aktivnostima razvoja turističkih proizvoda; 3) Samostalnog pružanja odabranih turističkih usluga; 4) Praćenja kvalitete svih turističkih usluga u destinaciji; 5) Operativnog destinacijskog marketinga, odnosno komuniciranja s tržištem, ali i lokalnom zajednicom. <p>Razvoj DMO Grada Mali Lošinj uključuje sljedeće pripremne radnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Valorizaciju alternativnih scenarija te razradu funkcija DMO-a; ▪ Razradu organizacijskog ustroja DMO-a s opisom odgovornosti i poslova pojedinih 'odjela'; ▪ Sagledavanje kadrovskih potreba za funkcioniranje DMO-a te poduzimanje aktivnosti eventualnog dodatnog osposobljavanje kadrova i/ili dodatno kadrovsko popunjavanje; ▪ Sagledavanje financijskih potreba za funkcioniranje DMO-a te mogućih izvora financiranja; ▪ Sagledavanje prostornih potreba DMO-a.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti ✓ Povećanje kvalitete doživljaja posjetitelja ✓ Povećanje turističke potrošnje ✓ Povećanje konkurentnosti Grada Mali Lošinj na turističkom tržištu
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Najviša
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj, uključujući Vijeće TZ-a – Ministarstvo turizma RH
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. i 2014.

25. Zračna luka Lošinj

Cilj projekta	Osposobljavanje Zračne luke Lošinj za prihvat zrakoplova srednje veličine osiguravajući izravne zrakoplovne veze s turističkim tržištima
Opis projekta	<p>Zračna luka Lošinj, registrirana za domaći i međunarodni promet, raspolaže s betonskom uzletno-sletnom stazom dužine 900 m i širine 30 m te je opremljena 1C signalizacijom prema standardima ICAO. Iako prikladna za prihvat sportskih aviona, postojeća oprema i dužina piste ne omogućavaju prihvat većih aviona koji se uobičajeno koriste u redovnom i charter putničkom prometu. Stoga je Zračna luka u ovom trenutku ograničavajući faktor daljnjeg kvalitativnog iskoraka turizma na Lošinju.</p> <p>Prostorni plan PGŽ pruža mogućnost produljenja piste do 2.000 m, s površinom zone do 100 ha čime bi se omogućio prihvat zrakoplova srednje veličine sa standardnim uzletom i spuštanjem (CTOL). Projektom se uspostavljaju pretpostavke za tehničko unapređenje Zračne luke Lošinj i osiguranje njezinog dugoročnog tržišnog poslovanja. S obzirom na postojeću privatno-javnu vlasničku strukturu Zračne luke, priprema projekta podrazumijeva:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izradu koncepta najbolje upotrebe; ▪ Procjenu opravdanosti ulaganja (koja osim izravnih mora sagledati i neizravne troškove i koristi projekta) s procjenom troškova izgradnje i poslovanja, procjenom potencijalnih prihoda te sagledavajući moguće scenarije financiranja (npr. različiti oblici zajedničkog privatnog i javnog ulaganja uz korištenje bespovratnih izvora financiranja projekta koje pružaju EU strukturni fondovi, Fond za razvoj turizma, sredstava grada Mali Lošinj); ▪ Pripremu međunarodnog tendera i provođenje tender procedura za potencijalnog investitora i/ili potencijalnog međunarodno prepoznatljivog i iskusnog operatora zračnih luka.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Smanjenje sezonalnosti turističke aktivnosti ✓ Povećanje efikasnosti poslovanja gospodarskih subjekata u turizmu ✓ Povećanje turističke potrošnje ✓ Povećanje zadovoljstva posjetitelja
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Vlasnici Zračne luke Lošinj
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Potencijalni operator zračne luke – Potencijalni investitori – Državne institucije nadležne za zrakoplovni promet – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (ispostava M.L.) – PGŽ – Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje PGŽ – Agencija za investicije i konkurentnost
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. - 2016.

26. Eko marina(e)

Cilj projekta	Uvođenje nove ponude marina uređenih prema ekološkim standardima
Opis projekta	<p>Nautički turizam prepoznat je kao jedan od najvažnijih turističkih proizvoda Hrvatske te se nedvojbeno ubraja među vodeće proizvode Grada Malog Lošinja. U tom se smislu na području Grada kontinuirano unapređuju i razvijaju kapaciteti marina (npr. Nerezine, lokaliteti Runjica i Privlaka u Malom Lošinju), a posebno su značajni planovi i prijedlozi novih kapaciteta na lokacijama vojnih objekata na širem području Malološinjskog zaljeva (npr. Velopin, Kovčanje) te na Unijama (uvala Maračol).</p> <p>U skladu sa orijentacijom Grada ka razvoju održivog turizma te polazeći od sklonosti nautičara ka okolišno odgovornoj praksi i njihovoj spremnosti da ju aktivno podupiru, projektom se priprema razvoj inovativne ponude 'eko marine' uključujući sljedeće korake:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Istraživanje potreba nautičara i njihovih stavova u odnosu na standarde i ponudu eko marina; ▪ Istraživanje primjera najbolje prakse na Mediteranu i/ili šire; ▪ Osmišljavanje, provjera i definiranje 'tehničkih standarda' eko marine, a koji se odnose, primjerice, na građevinske materijale, upravljanje otpadom, energijom i vodom; ▪ Osmišljavanje, provjera i definiranje 'uslužnih standarda' eko marine, a koji se odnose, primjerice, na ponudu pranja, čišćenja i 'malih' popravaka plovila (npr. koristeći eko deterdžente, boje i sl.), ugostiteljsku ponudu (npr. 'zdravo, lokalno) i sl. ▪ Sagledavanje prostorno-planskih i građevinskih uvjeta, procjena potencijalnih gospodarskih učinaka; ▪ Sagledavanje modela upravljanja i poticanje investicijskog interesa.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Okolišno odgovorno upravljanje morskim resursima ✓ Inovacija ponude nautičkog turizma i stjecanje konkurentne prednosti ✓ Povećanje zadovoljstva nautičara ✓ Dodatno zapošljavanje i prihod Grada ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (ispostava M.L.) – Županijska lučka uprava Mali Lošinj – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2014. – 2017.

27. Unapređenje sustava upravljanja kupališnim prostorom

Cilj projekta	Očuvanje kvalitete kupališnog prostora i visoke ugone kupanja
Opis projekta	<p>Obalni prostor Lošinjskog arhipelaga svakako predstavlja primarni prirodni resurs Grada Mali Lošinj te su ljepota morske obale i mogućnost kupanja u moru među najvažnijim turističkim atrakcijama odnosno motivima posjete ove destinacije. Potreba očuvanja obale uz istovremeno visok pritisak kupaca sve izrazitije upućuje na potrebu upravljanja kupališnim prostorom, a što je praksa koja se danas tek sporadično primjenjuje. Polazeći, dakle, od okolišno odgovorne razvojne vizije i pozicioniranja (mikro)destinacije, odnosno od time određenog nosivog kapaciteta kupališnih resursa, sustav upravljanja kupališnim prostorom trebao bi osigurati njihovo dugoročno održivo korištenje.</p> <p>U tom se smislu, projektom osmišljava i razrađuje sustav upravljanja kupališnim prostorom na području Grada Mali Lošinj te se:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Određuje institucija nositelj poslova upravljanja kupališnim prostorom na području Grada; ▪ Određuju različiti tipovi kupališnog prostora uključujući, primjerice, 'prirodne plaže', 'kamp/hotelske plaže', 'gradske plaže' i sl. Ovi se različiti tipovi plaža mogu dodatno razlikovati prema kategorijama. Nadalje, poželjno je i tematiziranje plaža, primjerice, 'dječja/obiteljska', 'wellness', 'sportska', 'zabavna', 'za kućne ljubimce' ili sl. ▪ Postavljaju standardi čistoće i postupanje s otpadom za različite tipove i kategorije kupališnih prostora; ▪ Postavljaju minimalni standardi opremanja za različite tipove, kategorije i teme kupališnih prostora (npr. tuševi, sanitarije, HiP, itd.); ▪ Specificiraju uvjeti za moguće intervencije na kupališnim prostorima različitih tipova i kategorija (npr. površine i materijali za umjetno stvorena sunčališta, mogućnost i gabariti proširenja žala i sl.) <p>Sustav upravljanja također podrazumijeva donošenje obaveznog 'Plana uređenja' za pojedinačne kupališne prostore. 'Plan uređenja' postavlja se i kao preduvjet za izdavanje koncesije za plažu.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Okolišno odgovorno korištenje kupališnog prostora ✓ Povećanje zadovoljstva kupaca ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Najviša
Nositelj projekta u destinaciji	Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša – Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. i 2014.

28. 'Biciklistička mreža'

Cilj projekta	Stvaranje nove inovativne ponude biciklističkih staza
Opis projekta	<p>Cikloturizam rastući je turistički proizvod prepoznat kao jedno od strateških proizvodnih usmjerenja Hrvatske. S obzirom na svoje prirodne ljepote, povoljnu klimu od ranog proljeća do kasne jeseni, slikovitu kulturnu baštinu i postojeću turističku infrastrukturu, Grad Mali Lošinj nedvojbeno raspolaže potencijalom za razvoj ovog proizvoda. Činjenica je, međutim, da je postojeća cikloturistička ponuda Lošinja nekonkurentna i to prije svega zbog ograničenosti ruta (npr. nesigurnost vožnje na državnoj i županijskim cestama koje predstavljaju glavne rute, neopremljenost rute koja povezuje uvale jugozapadnog dijela otoka, izostanak drugih ruta).</p> <p>Projektom se osmišljava i razvija inovativna ponuda okolišno osjetljive mreže biciklističkih ruta te se razrađuju sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Trasiranje ruta koje koriste: 1) napuštene otočke putove u prirodnom okruženju; 2) lokalne ceste uz koje je moguće asfaltirati biciklističke staze; 3) dijelove županijskih i državnih cesta uz koje je moguće asfaltirati biciklističke staze; ▪ Izrada koncepta opremanja ruta uključujući signalizaciju, lokacije odmorišta, vidikovaca, info centara i servisnih centara, ugostiteljsku ponudu i sadržaje interpretacije prostora. Vrste i stilovi opreme moraju biti prilagođeni temi rute i poštivati značajke prostora; ▪ Određivanje faza implementacije projekta s akcijskim i financijskim planom za svaku fazu; ▪ Informiranje privatnog sektora o projektu u cilju poticanja i usmjeravanja njihovog interesa za pružanjem usluga; ▪ Uspostavljanje organizacijske strukture koja će osigurati kvalitetno i efikasno uređenje, održavanje i upravljanje biciklističkim rutama. <p>'Zelene' i biciklističke rute odvojene od cestovnog prometa mogu predstavljati konkurentsku prednost Lošinja.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ponuda alternativnog i okolišno osjetljivog oblika prijevoza ✓ Proširenje turističke ponude i mogućnost produljenja turističke sezone ✓ Disperzija turističkih tokova i valorizacija unutrašnjih dijelova otoka ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Turistička zajednica Grada Mali Lošinj i Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (ispostava M.L.)
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. – 2015.

29. Inovacije sustava pješačkih staza i šetnica

Cilj projekta	Inovativno unapređenje ponude pješačkih staza i šetnica
Opis projekta	<p>Na području Grada Mali Lošinj uređeno je impresivnih 250 km pješačkih staza i šetnica kojima su pokrivene gotovo sve najzanimljivije točke Arhipelaga (npr. cjelovita južna obala otoka Lošinja, poluotok Punta Križa, planina Osorščica, otoci Unije, Susak i Ilovik). Riječ je o pretežito lakšim do srednje zahtjevnim pješačkim rutama, iako planinarske i <i>free climbing</i> staze na Osorščici zahtijevaju višu razinu spremnosti. Staze su obilježene, dio ih je tematiziran (npr. 'Put dupina', 'Staza vitalnosti', 'Staza lošinjskih kapetana') i djelomično su opremljene interpretacijskim sadržajima.</p> <p>Projektom se planira realizacija sljedećih aktivnosti daljnjeg unapređenja postojećeg sustava otočkih staza i šetnica:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dodatno uređenje i opremanje uključujući, primjerice, sanacije ili postavljanje podloge, dodavanje odmorišta, rasvjeta, odabir lokacija i označavanje vidikovaca ('točke s pogledom'). Izrazito je važno posvetiti pažnju okolišno odgovornom uređenju (npr. očuvanje prirodnih obilježja prostora, korištenje prirodnih, lokalnih materijala); ▪ Izrada koncepta daljnjeg tematiziranja staza i šetnica (npr. 'povijest', 'zdravlje', 'pet friendly' i sl.) ▪ Izrada koncepta opremanja ruta uključujući signalizaciju, lokacije odmorišta, vidikovaca, info centara i servisnih centara, ugostiteljsku ponudu i sadržaje interpretacije prostora. Vrste i stilovi opreme moraju biti prilagođeni temi rute i poštivati značajke prostora; ▪ Određivanje faza implementacije projekta s akcijskim i financijskim planom za svaku fazu; ▪ Informiranje privatnog sektora o projektu u cilju poticanja i usmjeravanja njihovog interesa za pružanjem usluga; ▪ Uspostavljanje organizacijske strukture koja će osigurati kvalitetno i efikasno uređenje, održavanje i upravljanje biciklističkim rutama. <p>Inovativan sustav šetnica može bitno povećati atraktivnost boravka i konkurentnosti Lošinjskog arhipelaga.</p>
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Proširenje turističke ponude i mogućnost produljenja turističke sezone ✓ Disperzija turističkih tokova i valorizacija unutrašnjih dijelova otoka ✓ Jačanje brenda Lošinja kao 'otoka vitalnosti' i njegovog imidža okolišno odgovorne destinacije
Važnost	Važno
Hitnost	Visoka
Nositelj projekta u destinaciji	Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Ostali dionici	<ul style="list-style-type: none"> – Grad Mali Lošinj – Upravni odjel za komunalni sustav, urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša – Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam – PGŽ – Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša (ispostava M.L.)
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. – 2015.

PROJEKTI GOSPODARSKE ODRŽIVOSTI: Praćenje stavova o turizmu
30. Praćenje stavova posjetitelja i lokalnog stanovništva o turizmu

Cilj projekta	<p>Usklađivanje turističkog razvoja s potrebama i očekivanjima lokalnog stanovništva i posjetitelja</p>
Opis projekta	<p>Praćenje stavova posjetitelja o raznim aspektima turističke ponude uglavnom je učestala praksa u turističkim destinacijama također primjenjivana na području Grada Mali Lošinj. S druge strane, praćenje stavova, odnosno potreba i očekivanja, lokalnog stanovništva u odnosu na turistički razvoj destinacije bitno je rjeđe prisutno i sporadično provođeno.</p> <p>S obzirom da je uvid u mišljenja posjetitelja i lokalnog stanovništva bitan preduvjet zadovoljavanja njihovih očekivanja i potreba, a time i preduvjet konkurentnosti turističke destinacije, projektom se predviđa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Osmišljavanje stručno utemeljenog sustava istraživanja stavova posjetitelja i lokalnog stanovništva osiguravajući: 1) redovitost istraživanja (npr. alternativne godine); 2) vjerodostojnost rezultata (npr. reprezentativnost uzorka, stručnost u provođenju istraživanja i interpretaciji podataka); 3) pravovremenost objave rezultata (npr. unutar 1 mjeseca nakon provođenja istraživanja); ▪ Osmišljavanje sustava diseminacije rezultata istraživanja obuhvaćajući: 1) različite ciljne publike (npr. javni sektor, privatni sektor, stanovništvo, posjetitelji); 2) različite načine prezentiranja rezultata usmjerene na različite ciljne publike (npr. javne prezentacije, mediji, Internet); ▪ Osmišljavanje sustava kontinuiranog komuniciranja s lokalnom javnosti i zainteresiranim posjetiteljima o temama turističkog razvoja Lošinja obuhvaćajući različite načine komuniciranja (npr. mediji, Internet, tribine, prezentacije). Naime, za očekivati je da će sustavno praćenje stavova o turizmu generirati daljnje projektne ideje te da će proces njihovog odvijanja kao i proces turističkog razvoja općenito predstavljati teme od interesa kako za lokalnu zajednicu, tako i za posjetitelje.
Očekivane koristi projekta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uključivanje javnosti u procese razvoja turizma ✓ Razvoj svijesti i odgovornosti lokalnog stanovništva prema turizmu ✓ Povećanje zadovoljstva lokalnog stanovništva i posjetitelja
Važnost	Izuzetno važno
Hitnost	Najviša
Nositelj projekta u destinaciji	Turistička zajednica Grada Mali Lošinj
Ostali dionici	– Grad Mali Lošinj - Upravni odjel za financije, gospodarstvo i turizam
Vremensko razdoblje odvijanja projekta	2013. (uz kontinuirano provođenje)

**TERMINSKI PLAN REALIZACIJE PROJEKATA
RAZVOJA ODRŽIVOG TURIZMA
GRADA MALI LOŠINJ**

Projekti zaštite prirodnih resursa

	Projekt	Kratki opis projekta	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.-20.
Zaštita prostora i bioraznolikosti								
1.	Lošinjski registar kvalitete prirodnih činitelja	Uspostava Registra s pokazateljima kvalitete, mora, zraka i klime prema znanstvenim kriterijima						
2.	Prezentacija mreže NATURA 2000	Senzibiliziranje javnosti i popularizacija vrijednih staništa i vrsta uključenih u mrežu NATURA 2000						
3.	Lošinjski vrtovi	Senzibiliziranje javnosti i popularizacija bogatstva biljnih vrsta kroz uređenje javnih i privatnih zelenih površina						
4.	Plave šume Jadrana	Zaštita i revitalizacija morske cvjetnice kroz uspostavu fiksnih sidrišta, preuzimanja otpada s plovila i edukaciju						
5.	Nosivi kapacitet kupališnog prostora	Izračun moguće opterećenosti kupališnih prostora u skladu s vizijom turističkog razvoja						
6.	Uspostava koridora mirne plovidbe	Trasiranje koridora plovidbe 'bez' motora u cilju očuvanja morskog habitata i kvalitete nautičkog doživljaja						
7.	Lošinjski edukacijski centar o moru	Adaptacija nove zgrade i izrada plana rada edukacijskog, istraživačkog i interpretacijskog centra o moru						
8.	Pridruživanje inicijativama za očuvanje mora	Odabir i uključivanje u rad domaćih i međunarodnih inicijativa za očuvanje mora/Jadrana						
Upravljanje otpadom, energijom i vodom								
9.	Unapređenje sustava upravljanja otpadom	Program odvojenog prikupljanja i odvoza otpada, sanacije postojeće deponije, edukacije korisnika						
10.	Inicijativa za energetske učinkovitost i samodostatnost	Program energetske samodostatnosti, osvježivanje javnosti, poticanje energetske učinkovitosti						
11.	Inovacija sustava štednje vode i pročišćavanja otpadnih voda	Program i uvjeti uvođenja bioloških pročistača i povratnog korištenja otpadnih voda						
12.	Inicijativa za 'zelenu' arhitekturu	Kampanja osvježivanja i savjetovanja javnosti i turističkog sektora o okolišno odgovornoj gradnji						
Upravljanje prometom								
13.	Unapređenje mreže javnih parkirališta	Uređenje dodatnih javnih parkirališta na rubovima naselja i uz glavne atrakcijske točke						
14.	Sustav kratkih brodskih linija u lokalnom javnom prijevozu	Uspostava mreže kratkih brodskih linija u funkciji unapređenja ponude javnog prijevoza						

Upravljanje bukom i rasvjetom

15.	Uvođenje okolišno osjetljive i atraktivne javne rasvjete	Program zamjene postojeće rasvjete i opremanje novih lokacija štednom/ekološki osjetljivom javnom rasvjetom							
-----	--	---	--	--	--	--	--	--	--

Projekti zaštite socio-kulturnih resursa

	Projekt	Kratki opis projekta	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.-20.
Zaštita kulturnog identiteta								
16.	Očuvanje autentičnosti	Program osvještavanja javnosti i savjetovanja investitora o autentičnoj kulturnoj baštini lošinjskog arhipelaga						
17.	Revitalizacija Osora	Strateški plan prostorne i sadržajne revitalizacije Osora s posebno razrađenom komponentom inovacije OGV-a						
Obrazovanje i odgoj								
18.	'Lošinjski centar izvrsnosti u turizmu'	Program uspostavljanja centra za cjeloživotno obrazovanje u ugostiteljstvu i turizmu						
19.	Inoviranje sustava stipendiranja studenata	Program osuvremenjivanja prakse stipendiranja studenata za potrebe turizma						
Zaštita jednakosti								
20.	'Lošinj bez barijera'	Program osiguranja dostupnosti destinacijskih sadržaja za osobe s posebnim potrebama						

Projekti gospodarske održivosti

	Projekt	Kratki opis projekta	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.-20.
Integriranost lokalnog gospodarstva i turizma								
21.	'Lošinjski eko klaster'	Uspostava interesno povezanog lanca proizvodnje, prerade i plasmana lokalnih eko proizvoda						
22.	Revitalizacija lječilišne tradicije na području Lošinja	Pokretanje novog razvojnog ciklusa u ponudi lječilišnih usluga i zdravstvenog turizma						
Upravljanje razvojem turizma								
23.	Glavni plan razvoja turizma grada Mali Lošinj do 2025. godine	Strateške odrednice turističkog razvoja grada Malog Lošinja do 2025.						
24.	Razvoj suvremene DMO grada Mali Lošinj	Program osnaživanja kapaciteta TZ Mali Lošinj za funkciju destinacijske menadžment organizacije						
25.	Zračna luka Lošinj	Program proširenja i razvoja Zračne luke Lošinj						
26.	Eko marina(e)	Program aktivnosti za okolišno odgovornu gradnju i upravljanje marinama						
27.	Unapređenje sustava upravljanja kupališnim prostorom	Razrada sustava upravljanja kupališnim prostorom u cilju njegovog očuvanja i visoke ugone kupanja						
28.	Biciklistička mreža	Stvaranje nove inovativne ponude biciklističkih staza izvan glavnih prometnica						
29.	Inovacija sustava pješačkih staza i šetnica	Inovativno unapređenje ponude pješačkih staza i šetnica						
Praćenje stavova o turizmu								
30.	Praćenje stavova posjetitelja i lokalnog stanovništva o turizmu	Uvođenje sustava kontinuiranog praćenja stavova posjetitelja i lokalnog stanovništva o turizmu						

	Izuzetno važni projekti
	Važni projekti
	Preporučljivi projekti

PRILOG I

Istraživanje stavova lokalnog stanovništva o turizmu

Istraživanje stavova lokalnog stanovništva o turizmu

Istraživanje 'Stavovi lokalnog stanovništva o turizmu' provedeno je kao sastavni dio *Programa razvoja održivog turizma Grada Mali Lošinj*. U nastavku se opisuju polazišta, organizacija i metodologija te rezultati istraživanja.

Ciljevi, sadržaj i koristi istraživanja

Ciljevi	Postavljena su dva ključna cilja istraživanja: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ispitati stavove lokalnog stanovništva o postojećim obilježjima turizma u Gradu Mali Lošinj te njihova mišljenja o poželjnim smjerovima budućeg turističkog razvoja destinacije. ✓ Uspostaviti sustav istraživanja stavova stanovništva o turizmu koji će se moći primjenjivati i u budućnosti, a što je jedan od bitnih inputa za razvoj održivog turizma.
Sadržaj	Istraživanje se sastoji od tri glavna dijela: <ol style="list-style-type: none"> 1. Stavovi o važnosti i koristima turizma za lokalnu zajednicu 2. Ocjena kvalitete postojeće ponude 3. Stavovi o perspektivnim usmjerenjima u turizmu i potrebnim mjerama
Koristi	Usklađivanje koncepta razvoja turizma sa stavovima i interesima lokalne zajednice kao osnovnoj pretpostavci održivosti turističke destinacije.

Ključan aspekt metodologije istraživanja odnosi se na osiguranje reprezentativnog uzorka, a što podrazumijeva da rezultati istraživanja odražavaju stavove stanovnika Grada Mali Lošinj.

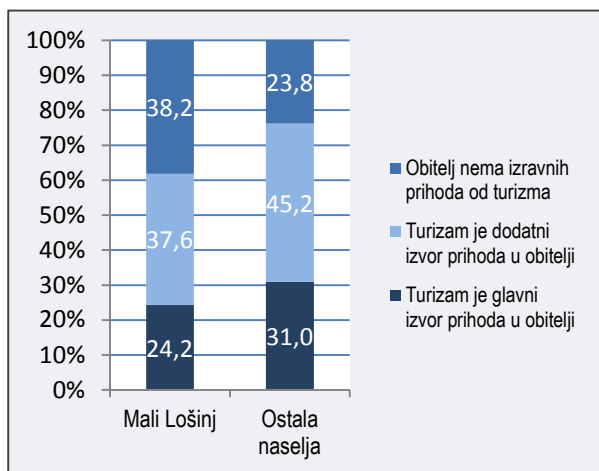
Metodologija istraživanja

Populacija	✓ Stalni stanovnici Grada Mali Lošinj u dobi 18 ili više godina
Mjesta obuhvata	✓ Istraživanjem je obuhvaćeno 8 naselja: Osor, Nerezine, Ćunski, Mali Lošinj, Veli Lošinj, Unije, Susak i Ilovik ✓ Istraživanjem je obuhvaćeno 96% stanovništva Grada Mali Lošinj
Uzorak	▪ Stratificirani slučajni uzorak prema naseljima ▪ 629 ispitanika
Instrument	▪ Strukturirani upitnik sa zatvorenim pitanjima ▪ Upitnik slijedi definirani sadržaj istraživanja
Odabir ispitanika	▪ Određeni korak: Svaka 4. kuća i svaki 7. stan u odabranim zonama/ulicama ▪ Osobni intervju s ispitanikom u kućanstvu prema 'rođendanskom ključu' (osoba koja je zadnja imala rođendan)
Provođenje istraživanja	▪ Anketari: Studenti s područja Grada Mali Lošinj ▪ Koordinacija: Turistička zajednica Grada Mali Lošinj ▪ Izrada instrumenta i uzorka, instruktaza anketara, obrada rezultata: Institut za turizam

Rezultati istraživanja

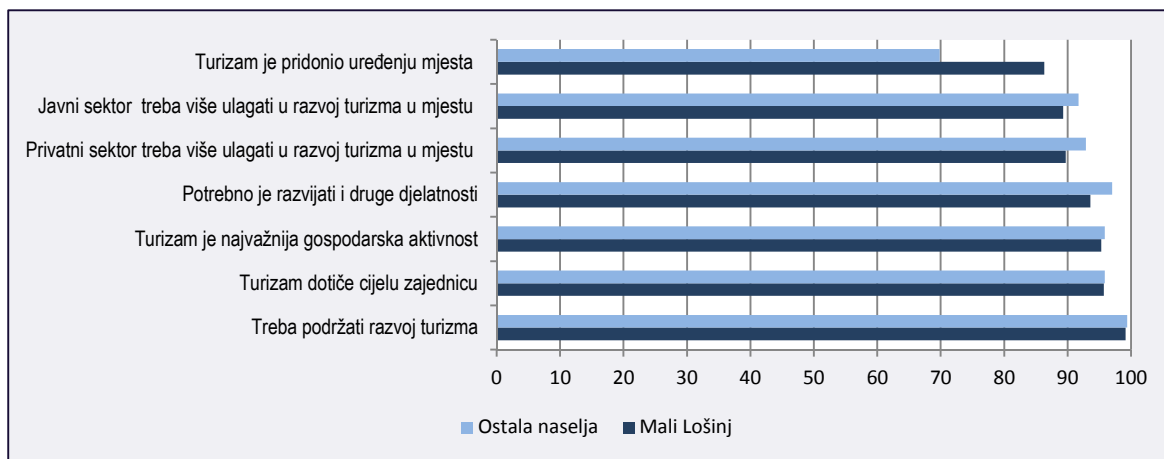
Rezultati istraživanja obuhvaćaju: (1) stavove o važnosti i koristima turizma za lokalnu zajednicu; (2) ocjene kvalitete postojeće turističke ponude i (3) stavove o perspektivnim usmjerenjima u turizmu i potrebnim mjerama za njihovo ostvarenje. Kako bi se rezultati promatrali u kontekstu, ispitana je i današnja usmjerenost lokalnog stanovništva na turizam.

Usmjerenost lokalnog stanovništva na turizam

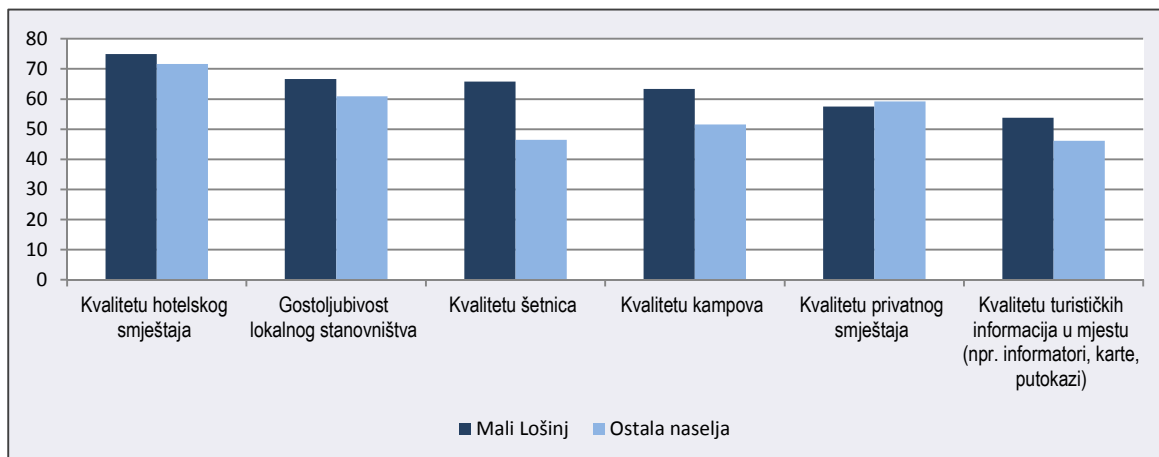
- Turizam je glavni ili dodatni izvor prihoda za oko 2/3 stanovnika Grada Mali Lošinj. Pri tome su stanovnici Malog Lošinja (62%) manje ovisni o turizmu od stanovnika ostalih naselja (76%).
- Turizmom se najviše bave stanovnici u dobi između 25 i 34 godine i oni između 55 i 65 godina (71%) te stanovnici s višom (73%) i srednjom (67%) stručnom spremom.

Važnost i koristi turizma za lokalnu zajednicu

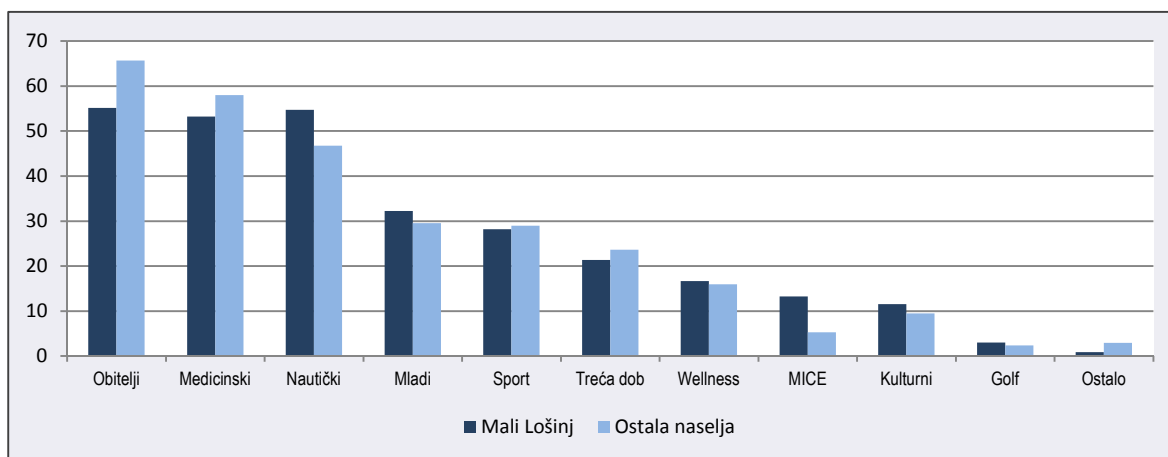
- Stanovnici Grada Mali Lošinj jedinstveni su u podršci turizmu kao najvažnijoj gospodarskoj djelatnosti u zajednici (95%) čiji daljnji razvoj treba apsolutno podržavati (99%).
- Prevladava mišljenje da je turizam aktivnost koja se tiče cijele zajednice (96%), pri čemu i javni i privatni sektor trebaju više ulagati u turizam (90%).
- Smatra se da je turizam pridonio uređenju mjesta (82%), boljoj zdravstvenoj skrbi (49%) te ga se ne vidi kao granu koju obilježavaju primarno niska primanja (87%). Općenito se misli da većina građana ima koristi od turizma.
- Izrazito je, međutim, razvijena svijest da turizam ne smije biti monokultura te da je, uz njega, bitno razvijati i druge djelatnosti (95%).

Ocjena elemenata turističke ponude

- Lokalno stanovništvo smatra hotelski smještaj (74%) kao i ostalu ponudu smještaja, zatim 'gostoljubivost' (65%), 'šetnice' (61%) i 'turističke informacije' (52%) najjačim elementima turističke ponude Grada Mali Lošinj.
- Ocjene kvalitete osciliraju između naselja, pri čemu se općenito ponuda Malog Lošinja smatra kvalitetnijom, uz izuzetak privatnog smještaja.
- Stanovnici su bitno kritičniji prema 'kvaliteti i raznolikosti gastronomske ponude', 'mogućnosti za kupovinu' i 'uređenosti mjesta'.
- Najlošije ocjenjeni elementi turističke ponude su 'raznovrsnost kulturne ponude', 'raznolikost zabave', 'kvaliteta marina/vezova', 'uređenost plaža' i 'raspoloživost parkirališta'.

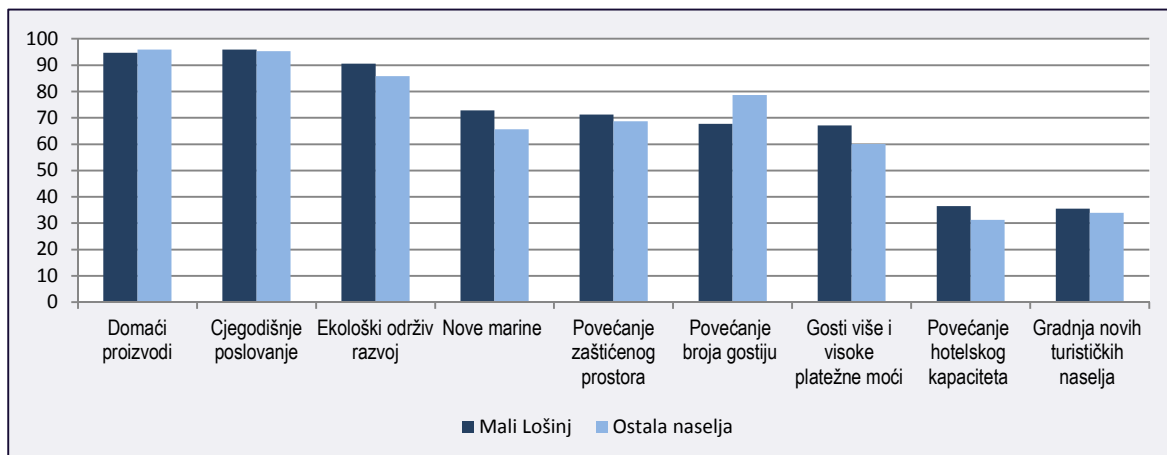
Perspektivni oblici turizma

- U skladu sa stavovima lokalnog stanovništva, u budućnosti se najperspektivnijim turističkim proizvodima Grada Mali Lošinj smatraju 'obiteljski turizam' (60%), 'medicinski turizam' (55%) te 'nautički turizam' (53%).
- Uočljivo je postojanje razlike u stavovima između naselja, pri čemu su 'obiteljski turizam' i 'medicinski turizam' važniji u 'ostalim' naseljima, a 'nautika' u Malom Lošinj.
- Manje perspektivnim proizvodima smatra se 'ponuda za mlade', 'sport' i 'ponuda za treću dob'.
- Ponudu 'wellnessa', 'poslovnog turizma' i 'kulturnog turizma' lokalno stanovništvo ocjenjuje najmanje perspektivnima, dok se 'golf' ne smatra relevantnim proizvodom za Grad Mali Lošinj.

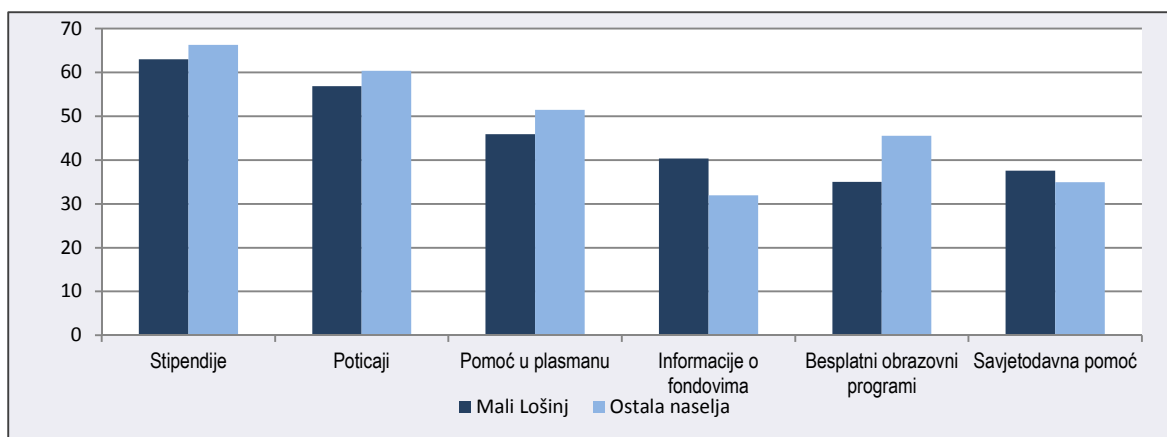

Usmjerenja daljnjeg razvoja turizma

- Lokalno stanovništvo gotovo jednoglasno smatra 'poslovanje tijekom većeg dijela godine' (96%) najvažnijim usmjerenjem daljnjeg turističkog razvoja. Ne manje važnima su i 'orijentacija na domaću hranu' (95%) te 'orijentacija na ekološki održiv razvoj turizma' (89%).
- Sekundarna usmjerenja su 'povećanje zaštićenog prostora', 'izgradnja novih marina' te povećanje kvalitete ponude u funkciji privlačenja većeg broja gostiju i to više i visoke platežne moći.
- Ocjenjuje se da povećanje hotelskih kapaciteta i gradnja novih turističkih naselja nisu prioritet u ovom trenutku.
- Može se zaključiti da za lokalnu zajednicu daljnji razvoj turizma podrazumijeva rast broja gostiju, posebice platežno sposobnijih, boljim korištenjem postojećih smještajnih kapaciteta tijekom duljeg razdoblja u godini uz izrazitu orijentaciju na ekološki održiv turizam u kojem se povećava zaštićen prostor te se plasiraju domaći proizvodi.

Mjere za razvoj turizma

- Obrazovanje mladih kroz njihovo 'vezivanje' uz Grad (stipendije) te poticanje malog poduzetništva u sferi proizvodnje hrane i drugih proizvoda i usluga ocjenjuju se najvažnijim mjerama za razvoj turizma odnosno za podizanje kvalitete ponude.
- Po važnosti se odmah nameće i stav lokalne zajednice da je malim proizvođačima potrebno pomoći u plasmanu lokalnih proizvoda.
- Treći skup važnijih mjera uključuje informativne, edukativne i savjetodavne akcije usmjerene na lokalne poduzetnike.

PRILOG II

Pregled stanja destinacije iz aspekta održivog razvoja

Pregled stanja destinacije iz aspekta održivog razvoja

U sklopu izrade *Programa razvoja održivog turizma Grada Mali Lošinj* izvršen je pregled stanja u destinaciji iz aspekta održivog razvoja. Pregled je izvršen kroz strukturirane intervju s oko 40 predstavnika različitih interesnih skupina u Gradu. Aspekti održivosti izvedeni su na temelju metodologije UNWTO-a za održivi razvoj turističkih destinacija⁸, a grupirani u odnosu na: 1) Stanje zaštite prirodnih resursa; 2) Stanje zaštite socio-kulturnih resursa; 3) Dugoročno održive gospodarske procese. U nastavku se iznosi sažetak izvršenog pregleda destinacije.

STANJE ZAŠTITE PRIRODNIH RESURSA

Zaštita prostora i bioraznolikosti

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> Prostor odlikuje izuzetno visoka bioraznolikost (flora i fauna; identificirano 1018 biljnih vrsta; borove šume, pješčani Susak, plodne Unije) Prostor je uvelike očuvan (nema 'divlje' gradnje, nema 'apartmanizacije') Dijelovi prostora su pod zaštitom (Park šume Čikat i Pod Javori) Prati se kvaliteta prirodnih činitelja (analize mora, zraka i klime) Iskazana strateška orijentacija na ne širenje građevinskog područja za turizam, već uređenje postojećih (9) turističkih zona Spor proces donošenja prostornih planova	<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljna zaštita bioraznolikosti Nekontrolirani rast invazivnih vrsta (divlje svinje) Neodržavanje Park šuma Nekontrolirano branje samoniklog bilja Narušavanje habitata 'dobrih dupina' Zagađenje mora uslijed ekotoksičkih metala u morskom sedimentu na području marina Zagađenje mora uslijed tankerskog prometa Manipulacija zemljištem, pritisak na gradnju, ilegalna gradnja

Upravljanje otpadom, energijom i vodom

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> Deponij komunalnog otpada elementarno je opremljen; deponij se nalazi na inferiornoj lokaciji (u blizini naselja i turističkih zona) Upitna dinamika realizacije županijskog odlagališta Marišćina Fazno uvođenje sustava kanalizacije i pročišćavanja otpadnih voda (obuhvaćeno 80% naselja Mali Lošinj, biološki pročištač na Susku) Naponska razina i izvor električne energije dostatan, ali električna mreža nije u 'u prstenu' U Gradu je raširena praksa solarnih kolektora Rezerve pitke vode su izdašne (Vransko jezero), infrastruktura je zadovoljavajuća, potrebe se prate kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Zagađenje okoliša uslijed curenja toksičnih tvari na lokaciji deponije komunalnog otpada Prekid električne energije

⁸ UNWTO (2004), Indicators for Sustainable Development of Tourism Destinations: A Guidebook, Madrid.

Upravljanje prometom

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> Fazna rekonstrukcija glavne otopčke prometnice ulazi u završne faze; kritična dionica oko naselja Cres se ne rekonstruira Ograničene mogućnosti prihvata zrakoplova 'Zračne luke Lošinj' Slaba povezanost Grada Mali Lošinj sa 'Zračnom lukom Rijeka' (Krk) i 'Zračnom lukom Pula' Nedostatnost javnih parkirališta u turističkoj sezoni, posebice u manjim naseljima Neisplativost rada ograničenog na ljetnu sezonu (npr. zračni promet, brodski transferi iz zračnih luka, intenzivniji javni prijevoz u Gradu) Raspoloživ javni 'turistički' prijevoz ('vlakici', bus)	<ul style="list-style-type: none"> Ograničena dostupnost Grada Mali Lošinj Izostanak usluga javnog prijevoza (npr. transferi iz zračnih luka, brodski prijevoz 'unutar' Arhipelaga) Nezadovoljstvo posjetitelja uslugama parkiranja Nesigurnost biciklističkog prometa na županijskim cestama

Upravljanje bukom i rasvjetom

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> Izrađena 'Karta buke' za naselje Mali Lošinj Rađena su istraživanja o podvodnoj buci i utjecaju na dupine Fazno uvođenje javne rasvjete na šetnicama uz more	<ul style="list-style-type: none"> Bukom uzrokovano uznemirivanje stanovništva i posjetitelja Podvodnom bukom uzrokovano uznemirivanje dupina Svjetlosnim onečišćenjem uzrokovani poremećaji u noćno/dnevnoj dinamici ekosustava Svjetlosnim onečišćenjem uzrokovan vizualna polucija

Upravljanje zaštitom okoliša u turističkim tvrtkama

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> Grupa 'Jadranka d.d.' ima certifikat ISO 14000. Grupa ulaže u upravljanje energijom i otpadnim vodama (solarni kolektori na dijelu objekata, praćenje potrošnje) Mjere zaštite okoliša prisutne su u turističkim tvrtkama u elementarnim oblicima (npr. solarni kolektori, razni 'štedni' uređaji) Prevladava percepcija skupoće 'zelenih' tehnologija te se rijetko ozbiljnije razmatraju u investicijama; kao rezultat takve percepcije malo se zna ili istražuje o 'zelenoj' arhitekturi Lokalno proizvedena hrana i proizvodi slabo su zastupljeni	<ul style="list-style-type: none"> Tromost turističkog sektora u prihvaćanju 'zelene' orijentacije u destinaciji gdje upravo prirodni okoliš predstavlja primarnu turističku atrakciju i glavni motiv dolaska može dovesti do 'piljenja grane na kojoj sjedi' Gubitak vjerodostojnosti brenda 'otok vitalnosti' na turističkom tržištu

STANJE ZAŠTITE SOCIO-KULTURNIH RESURSA**Zaštita kulturnog identiteta**

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nacionalno i međunarodno relevantne kulturne atrakcije (npr. Osor, kip Apoksiomena, nošnja otoka Suska) ▪ Sustavno uređenje naselja (npr. riva u Malom Lošinj), uključujući i hortikulturno uređenje ▪ Implementiran sustav zaštite autentične arhitekture ▪ Implementiran sustav planiranja namjena prostora ▪ Akcija TZ-a 'Najljepša okućnica ili vrt' ▪ Akcija 'Lošinjski cvijet' poklanjanja autohtonih sadnica iznajmljivačima privatnog smještaja ▪ Akcija TZ-a 'Miomirisi otoka Lošinja' ▪ Nedovoljno građevinskih i komunalnih inspektora	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izigravanje propisa namijenjenih zaštiti urbanističke i arhitektonske baštine ▪ Propadanje arheološke baštine Osora

Obrazovanje i odgoj

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> ▪ U Gradu su dostupne predškolske, osnovne i srednjoškolske obrazovne ustanove; na srednjoškolskoj razini dostupni su smjerovi 'hotelijsko-turistički tehničar' i 'ugostitelj' (konobar, kuhar) ▪ Interes za srednjoškolski hotelijerski smjer je dobar; interes za ugostiteljstvo je vrlo slab radi negativne percepcije zanimanja ▪ Oko četvrtina mladih se vraća sa studija na kopnu ▪ 'Jadranka hoteli' redovito organiziraju edukaciju za zaposlenike iz kuharstva i stranih jezika ▪ Ne postoje programi cjeloživotnog obrazovanja ▪ Izuzetno aktivan 'eko vrtić' i 'eko osnovna škola'; u kasnijem školovanju ekologija je zapostavljena	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatak domaćeg kvalificiranog kadra u ugostiteljstvu ▪ Nedostatak domaćeg visoko kvalificiranog kadra ▪ Nedostatak kontinuiranog stručnog usavršavanja u turizmu općenito ▪ Teme o održivom razvoju slabo prisutne u obrazovanju

Zaštita jednakosti

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoteli i kampovi zadovoljavaju minimalne propisane standarde za mobilnost invalida ▪ Dostupnost plaža, ulaza u more i drugih atrakcija invalidima vrlo je ograničena	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nezadovoljstvo dijela gostiju ▪ Gubitak tržišne niše posjetitelja

DUGOROČNO ODRŽIVI GOSPODARSKI PROCESI**Integriranost lokalnog gospodarstva i turizma**

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> Izuzev turizma, slabo razvijeno lokalno gospodarstvo Tradicionalne otočke djelatnosti (brodogradnja, poljoprivreda, stočarstvo) su zapuštene ili nekonkurentne Nedovoljno razvijen destinacijski vrijednosni lanac Postoji visok interes za poljoprivredom kao dopunskom ili stalnom djelatnosti Grad pokrenuo program za poticanje poljoprivrede (povoljne koncesije na državnu zemlju), edukacija Postoje velike administrativne barijere u plasiranju poljoprivrednih proizvoda (npr. dozvole, HACCAP uvjeti) Nema organiziranog plasmana lokalnih poljoprivrednih proizvoda	<ul style="list-style-type: none"> Visoka ovisnost Grada o turizmu Visoka ovisnost turističkog sektora o uvozu proizvoda i usluga Visok odljev prihoda od turizma iz destinacije

Upravljanje razvojem turizma

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> Strateška orijentacija/brend destinacije 'otok vitalnosti' Strateška orijentacija na ne širenje građevinskog područja za turizam, već uređenje postojećih (9) turističkih zona Ograničena dostupnost Grada Mali Lošinj Fazno izvođenje destinacijskih projekata šetnica, gastronomije, aromaterapije Vrlo aktivna Turistička zajednica Grada Dva velika turistička poduzeća: 'Grupa Jadranka' (hoteli i kampovi), 'Lošinjska plovidba' (kampovi i marina); desetak manjih hotela/vila Snažan privatni smještaj Velika poduzeća imaju strateške razvojne planove Stalno unapređenje kvalitete ponude, a posebno ponude smještaja uključujući i privatni smještaj Smještajni kapacitet (2011): 18.000 ležajeva (rast 05.-11. +43%); od toga kampovi 44%, privatni smještaj 35%, hoteli 12% Noćenja (2011): 1,9 milijuna ((rast 05.-11. +7%) Iskorištenost kapaciteta (2011): kampovi 26%, privatni smještaj 16%, hoteli 53% Sezonalnost (2011): 6.-9. – 90% i 7. i 8. – 64% noćenja	<ul style="list-style-type: none"> Kontinuirana visoka sezonalnost poslovanja Turistička ponuda nedovoljno podržava krovni destinacijski brend Usklađivanje potrebnih investicija s mogućnosti servisiranja kredita

Praćenje zadovoljstva posjetitelja i lokalnog stanovništva

Stanje	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stavovi posjetitelja prate se periodično kroz anketna istraživanja na razini destinacije ▪ Kvaliteta turističke ponude prati se kroz 'Mystery shopping' ▪ 'Jadranka hoteli' kontinuirano prate stavove gostiju i percepciju kvalitete ponude ▪ Stavovi lokalnog stanovništva prate se sporadično	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raskorak u očekivanjima i potrebama gostiju i turističkoj ponudi ▪ Propuštanje prilika u razvoju turističkih proizvoda i usluga ▪ Raskorak u očekivanjima i potrebama lokalnog stanovništva i smjera razvoja turističke ponude